

Facultad de Ciencias de la Educación y del Deporte

Grado en Educación Infantil

Asignaturas

Curso 1

Código	Nombre	Cuatrimestre	Cr.totales
P02G110V01101	Comunicación: Lengua española	1c	6
P02G110V01102	Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación infantil	1c	6
P02G110V01103	Educación: Nuevas tecnologías aplicadas a la educación infantil	1c	6
P02G110V01104	Psicología: Psicología del desarrollo de 0-6 años	1c	6
P02G110V01105	Sociología: Sociología de la educación	1c	6
P02G110V01201	Comunicación: Lengua gallega	2c	6
P02G110V01202	Educación: Desarrollo motor	2c	6
P02G110V01203	Educación: Organización del centro escolar	2c	6
P02G110V01204	Educación: Teoría e instituciones contemporáneas de la educación	2c	6
P02G110V01205	Psicología: Psicología de la educación: Procesos de aprendizaje infantil	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS

Comunicación: Lingua española

Asignatura	Comunicación: Lingua española			
Código	P02G110V01101			
Titulacion	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 1c
Lengua	Galego			
Impartición				
Departamento	Lingua española			
Coordinador/a	Fernandez Soneira, Ana Maria Cuevas Alonso, Miguel			
Profesorado	Cuevas Alonso, Miguel Fernandez Soneira, Ana Maria Otero Doval, Herminda			
Correo-e	mcuevasalonso@gmail.com anafe@uvigo.es			
Web				
Descripción general	Esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha extensa e profunda formación en aspectos psicopedagógicos, un dominio da ferramenta básica e imprescindible en todo proceso de comunicación: a lingua española. Ademais do coñecemento dos principios básicos e científicos de disciplinas lingüísticas que se ocupan da lingua española, as destrezas, que os profesores deben perfeccionar nas clases, para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe: capacidade lectora, a expresión oral, a expresión escrita e a análise e interpretación de textos orais e escritos.			

Competencias de titulación

Código

A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensíons cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de lingua en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B5	Coñecemento de informática
B7	Resolución de problemas
B9	Traballo en equipo
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia

Resultados de Formación y Aprendizaje

(*)Adquirir hábitos y destrezas para el aprendizaje autónomo, creativo y cooperativo, y promoverlos en los estudiantes desde la participación y el esfuerzo individual.	A1	B1
(*)Comprender los principios básicos de las ciencias del lenguaje y la comunicación.	A6	B1 B3 B7
(*)Conocer, respetar y promover la diversidad lingüística y cultural de España y de Europa.	A6	B12
(*)Reconocer la identidad de la etapa de educación infantil y sus características cognitivas y comunicativas.	A1	B16 A2

(*)Saber expresarse en español con fluidez y precisión y poder hacer un uso flexible de dicho idioma para fines sociales, académicos y profesionales.	A6	B1 B3 B4
(*)Hablar, leer y escribir, correcta y adecuadamente, la lengua española.	A1 A2 A11	B1 B7 B13
(*)Conocer la fonología, la fonética y la ortografía de la lengua española.	A4 A7	B3 B7 B13
(*)Conocer y saber usar la gramática del español.	A4 A6	B1 B5 B7 B13 B15
(*)Adquirir y saber utilizar los conceptos básicos de la semántica, la lexicología y la lexicografía del español.	A1 A2 A6	B1 B7 B9 B13 B15

Contidos

Tema

1. Cuestiós xerais de comunicación	1.1. Comunicación, linguaxe e significación. 1.2. A linguaxe como instrumento de comunicación e expresión. 1.3. Mensaxes, sinais e supostos: procesos inferenciais e semióticos 1.4. O código na comunicación 1.5. Relevancia
2. Fonética e fonoloxía do español	2.1. Fonética e fonoloxía. As relacións entre os elementos do sistema. 2.2. Fonética. ramas da Fonética. Fundamentos da Fonética Articulatoria e Acústica. Os sons do español. A transcripción. 2.3. Fonoloxía. Ámbito de estudio. A fonemática e a prosodia. O fonema e a súa determinación. Os fonemas do español. Neutralización, desfonoloxización e distribución efectiva. A transcripción. 2.4. Suprasegmentos. A sílaba. O acento. A entoación. 2.5. A norma ortográfica
3. Morfología e sintaxe	3.1. O ámbito da morfoloxía e da sintaxe. As unidades. Enunciado e oración. A noción de sintagma. 3.2. Descripción das unidades. 3.3. As categorías gramaticais. 3.4. Unidades sintácticas. 3.5. Funciós. A oración simple, compuesta e complexa. 3.6. Cuestiós de corrección sintáctica.
4. Léxico	4.1. O signo lingüístico. Conmutantes de expresión e contido. 4.2. A lexicoloxía e a semántica. A lexicografía e os estudos de léxico. 4.3. Campos semánticos. Compoñentes do significado. Análise paradigmática e sintagmática. 4.4. Relacións léxicas. 4.5. Corrección e innovacións léxicas.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Resolución de problemas e/ou exercicios	14	0	14
Presentaciós/exposicións	6	18	24
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	2	18	20
Sesión maxistral	28	40	68
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	4	20	24

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descripción
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas aplicando os contidos explicados e axudado polas directrices e supervisión do profesor. Por iso, adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.

Presentacións/exposicións	Exposición durantes as horas prácticas e por grupos de traballos no que se poña en práctica os contidos explicados.
Resolución de problemas e/exercicios	Actividades previstas para ser realizadas polos alumnos de manera autónoma e fóra da aula e que e/ou exercicios de forma serán corrixidas polo profesor de maneira individual.
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, basesteóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiante.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Presentacións/exposicións	En horario de clase. En sesión de titoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.
Resolución de problemas e/exercicios	En horario de clase. En sesión de titoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.
Resolución de problemas e/exercicios de forma autónoma	En horario de clase. En sesión de titoría. Orientacións, seguimento dos traballos e programa, solución de problemas e dúbidas. Revisión de metodoloxía e consultas bibliográficas.

Avaluación

	Descripción	Calificación
Presentacións/exposicións	Avaluación da elaboración e exposición dun traballo en grupos, que terá que ser exposto na horas prácticas nas que o grupo está dividido.	20
Resolución de problemas e/exercicios de forma autónoma	Avaluación das respostas a exercicios ou actividades propostos polo profesor e realizados fóra da aula polos alumnos de forma autónoma.	60
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Avaluación das competencias que inclúen preguntas teóricas ou prácticas sobre os contidos tratados na materia. Os alumnos deben desenvolver, relacionar, organizar e presentar los coñecementos que teñen sobre a materia nunha resposta extensa.	20

Otros comentarios sobre la Evaluación

A evaluación será continua. Para poder seguir esta evaluación terá que asistirse ó **80% mínimo das horas**. A asistencia é un requisito para seguir a evaluación continua, pero non será puntuada na nota global.

A evaluación consistirá na realización dos traballos estipulados polo profesor (presentacións e exposicións de traballos, resolución de problemas ou exercicios, resolución de problemas e/exercicios de forma autónoma) e da proba de resposta longa, de desenvolvemento. **As prácticas ou exercicios propostos terán que ser entregados na data establecida. Fóra dese prazo non serán admitidos, e o alumno ou alumna perderá a evaluación continua, non poderá realizar a proba de resposta longa e terá que realizar o exame na convocatoria de xullo.**

A condición para ser avaliado será a asistencia a un 80% das aulas. Se algún alumno ou alumna non pode asistir ó 80 % das clases por razóns laborais ou persoais, deberá comunicalo ó profesor nos primeiros 15 días de clase.

2ª Edición de actas

O alumnado que non cumpla os requisitos da evaluación continua, poderá realizar un único examen na convocatoria de xullo, na data estipulada oficialmente. Este exame terá unha parte teórica e outra práctica que consistirá nunha serie de probas.

Bibliografía. Fontes de información

- § Almela Pérez, R. (1999): Procedimientos de formación de palabras en español. Barcelona: Ariel.
- § Ayala Castro, M. A. (2001): Diccionarios y enseñanza. Alcalá de Henares: Universidad de Alcalá.
- § Di Tullio, A. (2005): Manual de gramática del español. Buenos Aires: La isla de la luna.
- § Escandell Vidal, M. V. (2007): Apuntes de semántica léxica. Madrid: Cuadernos de la UNED.
- § Gómez Torrego, L. (2002): Gramática didáctica del español. Madrid, SM.

- § Hernanz, Mª L & J. Mª Brucart (1987): La sintaxis (Principios teóricos. La oración simple). Barcelona: Crítica
- § Quilis, A. (2008): Principios de fonología y fonética españolas. Madrid: Arco / Libros.
- § Real Academia Española (2010): Ortografía de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe.
- § Real Academia Española (2011): Nueva gramática de la lengua española. Fonética y fonología. Madrid: Espasa.
- § Seco, M. (1996): Gramática esencial del español. Madrid: Espasa-Calpe.
- § Varela Ortega, S. (2005): Morfología léxica: la formación de palabras. Madrid: Gredos.

Complementaria

- § Gómez Manzano, P. et al. (2000): Ejercicios de gramática y de expresión. Madrid: Editorial Centro de Estudios Ramón Areces.
- § Gómez Torrego, L. (2002-2005): Nuevo manual de español correcto. Madrid: Arco/Libros. (2 vols.)
- § Teso Martín, E. del (2002): Compendio y ejercicios de semántica I. Madrid, Arco/libros.
- § Villanueva, D. (2006): El comentario del texto narrativo: cuento y novela. Madrid: Marenstrum, Forum Didáctico.

Diccionarios

- § Casares, J. (1959). Diccionario ideológico de la lengua española. Barcelona: Gustavo Gili.
- § Antonio Pascual. Madrid: Gredos.
- § DRAE-2001. REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (200121): Diccionario de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe.
- § Martínez de Sousa, J. (20013). Diccionario de usos y dudas del español actual. Barcelona: Vox.
- § REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (1999). Nuevo tesoro lexicográfico de la lengua española. Madrid: Espasa Calpe, edición en DVD.
- § Seco, M. (200110): Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española. Madrid: Espasa.

Outras fontes

AO LONGO DO CURSO, SE FOSE NECESARIO, O PROFESOR INDICARÁ AOS ALUMNOS BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA RELACIONADA CON ASPECTOS CONCRETOS DO TEMARIO.

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Didáctica da lingua e a literatura infantil/P02G110V01404

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación infantil

Asignatura	Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación infantil			
Código	P02G110V01102			
Titulacion	Grado en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 1c
Lengua	Gallego			
Impartición				
Departamento	Didáctica, organización escolar y métodos de investigación			
Coordinador/a	Blanco Pesqueira, Antonia Otero Lopez, Jose Carlos			
Profesorado	Blanco Pesqueira, Antonia Otero Lopez, Jose Carlos			
Correo-e	ablancop@uvigo.es			
Web				
Descripción general				

Competencias de titulación

Código

A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensíons cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudiantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o ejercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B13	(*)Razoamento crítico
B14	(*)Compromiso ético
B16	(*)Adaptación a novas situacións

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje
(*) Analizar y comprender los procesos educativos en el aula y fuera de ella relativos al periodo de 0- 6 años.	A2
(*)Conocer y analizar elementos básicos del currículo de Educación Infantil y cuestionar críticamente las diversas tendencias y propuestas curriculares de la administración educativa.	A1 B13 B14
(*)Diseñar, planificar y evaluar la actividad docente y el aprendizaje en el aula atendiendo a las necesidades de los estudiantes y transmitir seguridad, tranquilidad y afecto.	A3 B2 A11 B7 B11 B14
(*) Capacitarse para trabajar en equipo con los compañeros y otros profesionales dentro y fuera del centro como condición necesaria para la mejora de su actividad profesional, compartiendo saberes y experiencias.	A9 B8 A11 B9

(*)Asumir la necesidad del desarrollo integral continuo, mediante la autoevaluación de la propia práctica.	A11 A12	B8 B13 B14
(*)Comprender que la dinámica diaria en educación infantil es cambiante en función de cada estudiante, grupo, situación y saber ser flexible en el ejercicio de la función docente	A9	B8 B16

Contenidos

Tema

1. Componentes didácticos del proceso de enseñanza-aprendizaje	Profesor, alumno, materia, contexto, comunicación
2. Modelos de enseñanza y de currículum. Diseño curricular y laboración de proyectos curriculares	Diseño Modelos de enseñanza Diseño curricular Elaboración de proyectos curriculares: del Proyecto educativo a las unidades didácticas
3.Funciones del profesor	El profesor como educador El profesor como gestor El profesor como mediador El Profesor como tutor El profesor como investigador
4. Los objetivos y las competencias en el currículum de educación infantil	Legislación sobre objetivos y competencias
5. Tareas de enseñanza y organización de procesos de enseñanza-aprendizaje	La organización de los espacios en educación infantil Las tareas del profesor: diseño, intervención, evaluación, innovación investigación
6. Construcción y análisis de recursos y materiales didácticos	Tipos de recursos: escritos, elaborados por el profesor, las TIC
(*)7. A avaliación do proceso de ensino-aprendizaxe	(*)Avaliación como factor de calidad Avaliación da aprendizaxe Avaliación do ensino

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Resolución de problemas y/o ejercicios	6	6	12
Presentaciones/exposiciones	4	12	16
Estudio de casos/análisis de situaciones	4	4	8
Actividades introductorias	2	2	4
Trabajos tutelados	35	0	35
Trabajos de aula	35	0	35
Sesión magistral	7	14	21
Eventos docentes y/o divulgativos	2	6	8
Pruebas de respuesta corta	1.5	7.5	9
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	1	1	2

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodologías

	Descripción
Resolución de problemas y/o ejercicios	(*)Na aula, os profesores da materia presentarán exercicios relacionados con diversas competencias transversais (análise, síntese, crítica ou reflexión) sempre no marco da realidade da educación infantil: traballo cooperativo, organización de centro, nenos/as con dificultades, etc
Presentaciones/exposiciones	(*) Os/as alumnos/as terán que presentar o defender moitos dos traballos que se realicen tanto dentro coma fora da aula. Estas presentacións poderán facerse en diversos soportes: papel, TIC, oral, etc
Estudio de casos/análisis de situaciones	(*)Ao longo do cuatrimestre presentaranse, para a seu debate e solución catro estudos de caso. Trátase dunha actividade onde se mostrarán casos reais aos que hai que darlle una solución con argumentos fundamentados criterios e fundamentos teórico-prácticos.
Actividades introductorias	(*)Faranse dúas sesións introductorias onde se presentará todo o relativo á materia: , presentación da guía, contidos, metodoloxía de traballo, avaliación, etc. Tamén se fará unha pequena proba de coñecementos previos como primeira actividade da materia.
Trabajos tutelados	(*)Os traballos prácticos de deseño de unidades didácticas ou proxectos de traballo serán tutelados en pequenos grupos polo profesorado da materia. Esta tutela terá a finalidade de facer un seguimento do traballo así como que os/as alumnos/as expoñan a suas dúbidas sobre o mesmo.
Trabajos de aula	(*)Todo o traballo práctico de deseño de proxectos didácticos serán levados a cabo, na súa maior parte, na aula baixo o seguimento, mediación e axuda do profesorado responsable.

Sesión magistral	(*)Os sete temas que se presentan no apartado de contidos desta guía terán unha exposición oral por parte do profesorado da materia. Esta exposición terá un carácter marcadamente bidireccional e interrogrativo, onde o alumnado participe no desenvolvemento do contido a traballar e poida ir construíndo o campo conceptual da materia.
Eventos docentes y/o divulgativos	(*)Dúas das sesión estarán destinadas a conferencias de profesionais do ensino en infantil. Estes docentes falarán sobre algúns dos factores/variábeis que condicionan o labor do mestre nas escolas infantís: organización de aula, metodoloxía de proxectos, globalizadas, etc

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Eventos docentes y/o divulgativos	
Resolución de problemas y/o ejercicios	
Presentaciones/exposiciones	
Sesión magistral	

Evaluación

	Descripción	Calificación
Presentaciones/exposiciones	(*)O alumno/a terá que presentar unha unidade didáctica de forma oral. Esta defensa levará implícita a preparación da exposición en soporte TIC. Tamén terá que entregar un dossier con todo o material eleborado para este fin.	30
Eventos docentes y/o divulgativos	(*)Os alumnos terán que elaborar unha proba escrita de reflexión e crítica sobre os eventos programados para este curso (talleres, conferencias, etc)	10
Pruebas de respuesta corta	(*)O alumno/a terá que presentarse a unha proba escrita onde o contido para tal exercicio serán os contidos presentados nas sesións maxistrais.	50
Pruebas prácticas, de ejecución de tareas reales y/o simuladas.	(*)O alumnado terá que facer exercicios referentes aos contidos desenvolvidos nas sesións maxistrais: estudios de caso, mapas conceptuais, resumos, desenvolvemento de temas, etc	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Fuentes de información

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS**Educación: Nuevas tecnologías aplicadas a la educación infantil**

Asignatura	Educación: Nuevas tecnologías aplicadas a la educación infantil			
Código	P02G110V01103			
Titulacion	Grado en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 1c
Lengua	Castellano			
Impartición	Gallego Inglés			
Departamento	Didáctica, organización escolar y métodos de investigación			
Coordinador/a	Martinez Figueira, Maria Esther Parrilla Latas, Maria Angeles Pilar			
Profesorado	Martinez Figueira, Maria Esther Parrilla Latas, Maria Angeles Pilar			
Correo-e	esthermf@uvigo.es parrilla@uvigo.es			
Web				
Descripción general	<p>Esta materia cumple un papel fundamental derivado de su carácter instrumental y formativo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiene un carácter instrumental porque trabaja las competencias necesarias para el manejo de las tecnologías como herramientas para la búsqueda, el tratamiento, la organización y la representación de la información. En este sentido, sirve de apoyo a otras materias del plan de estudios. - Tiene un carácter formativo porque ofrece una nueva visión de cómo enseñar y cómo aprender en la escuela dentro de la sociedad de la información y el conocimiento. <p>En esta materia tendrás la oportunidad de conocer, analizar y valorar cuál es el nuevo papel del profesor, de los alumnos y de los elementos que configuran el acto didáctico, cuál es la nueva manera de enseñar y aprender con la tecnología. Así conocerás, entre otras, usos, nuevos recursos didácticos con base tecnológica, cómo diseñar y elaborar materiales didácticos empleando la tecnología, qué estrategias de trabajo emplear con las nuevas tecnologías en la escuela,...</p> <p>Por último, como maestro será necesario que seas capaz de ayudar a tus alumnos a desarrollarse en este nuevo entorno tecnológico pero con una visión crítica y reflexiva, que le permita descubrir en las tecnologías una herramienta no sólo para el ocio y el tiempo libre, sino también para su formación como ciudadanos libres y responsables.</p>			

Competencias de titulación

Código	
A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensíons cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudiantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demás. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacions de aprendizaxe de lingua en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacions de aprendizaxe de lingua en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvimentos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construcción da personalidade na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exerceicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudiante e co conxunto das familias

A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B5	Coñecemento de informática
B6	Coñecemento de informática
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacións inter persoais
B13	(*)Razoamento crítico
B14	(*)Compromiso ético
B15	(*)Aprendizaxe autónoma
B16	(*)Adaptación a novas situacións
B17	(*)Creatividade
B18	(*)Lideranza
B20	(*)Iniciativa e espírito emprendedor
B21	(*)Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje
Analizar el contexto de la actual sociedad de la información y reflexionar sobre el nuevo entorno social y educativo que generan las Tecnologías de la Información y la Comunicación (TICs), dando lugar a la necesidad de adquirir nuevas competencias personales y profesionales.	A9 B2 A11 B6 B9 B13 B15 B21
1. Comprender críticamente la realidad tecnológica.	A1 B1 A9 B2 A10 B5 A12 B6 B13 B14 B21
2. Familiarizarse con los marcos legislativos que regulan el entorno digital y conocer la legislación aplicable al uso de las nuevas tecnologías de la información y la comunicación en la educación infantil.	A1 B1 A5 B2 A11 B5 A12 B6 B13 B14 B15 B16 B21
Analizar los lenguajes audiovisuales y sus implicaciones educativas.	A7 B1 B6
3. Adquirir conceptos teóricos y habilidades prácticas para el empleo de habilidades que faculten al alumno en el manejo y aplicación de los nuevos medios tecnológicos y digitales en su formación continuada y el ejercicio profesional.	A1 B1 A3 B2 A4 B5 A6 B6 A7 B8 A9 B10 A10 B13 A11 B14 A12 B15 B16 B17 B18 B20 B21

Construir una base de conocimientos, actitudes y habilidades técnicas útiles para el futuro maestro en el desarrollo de su actividad profesional que le permitan una adecuada utilización de los recursos tecnológicos a su alcance, analizando y reflexionando sobre las implicaciones que dicha utilización tiene en el diseño y desarrollo curricular.	A7 A9 A11	B2 B5 B6 B9 B15 B21
Ser capaz de buscar, seleccionar y evaluar o diseñar y construir materiales didácticos en soporte tecnológico adaptados a las características de los alumnos y de los contenidos de aprendizaje, así como de realizar una propuesta didáctica de integración curricular en contextos específicos.	A7 A11	B2 B5 B6 B15
4. Conocer e identificar nuevos medios tecnológicos y reconocer las posibilidades de aplicación de los mismos a la educación infantil en función de sus características.	A3 A6 A7 A9 A11 A12	B1 B2 B5 B6 B13 B15 B16 B17 B20 B21
Adquirir las habilidades necesarias para el manejo técnico, la producción de materiales y la utilización didáctica de los diversos medios y recursos tecnológicos: cámara fotográfica, cámara de vídeo, videoproyector, ordenador, impresora, escáner e Internet, etc..	A7	B5 B6 B15
6. Identificar puntos fuertes y débiles en los materiales digitales evaluando y determinando sus posibilidades de integración en los procesos de enseñanza-aprendizaje.	A11 A12	B1 B5 B6 B13 B21
7. Integrar los nuevos medios de comunicación en los procesos de enseñanza-aprendizaje.	A2 A3 A9 A11 A12	B1 B2 B5 B6 B14 B16 B17 B20 B21
Adquirir las habilidades necesarias para una adecuada gestión de la información con fines educativos: búsqueda, selección, tratamiento, organización y representación de la información.	A7 A11	B5 B6 B15
8. Afrontar la producción y adaptación de materiales y recursos tecnológicos de forma creativa e innovadoras ajustándose a las necesidades de entornos específicos.	A1 A2 A3 A4 A10 A11 A12	B1 B2 B5 B6 B7 B8 B9 B13 B16 B17 B18 B20 B21
Reflexionar críticamente sobre los determinantes sociales, psicológicos e ideológicos de los procesos de comunicación y formación mediados por tecnología.	A7 A11	B5 B6 B15
9. Utilizar de forma colaborativa y promover el uso colaborativo de las nuevas tecnologías en diferentes contextos socioeducativos.	A3 A4 A5 A7	B2 B8 B9 B10 B11 B16 B18
Desarrollar las capacidades de colaboración, participación activa y trabajo en equipo como instrumentos básicos de la formación como futuros docentes y tomar conciencia de que la enseñanza es una labor de equipo.	A7 A11	B5 B6 B9 B15

10. Prever y reaccionar a inconvenientes o dificultades que pueden derivar del uso y aplicación de los medios tecnológicos y digitales al ejercicio de la educación infantil.	A2 A4 A5 A8	B7 B11 B16
Trabajar autónomamente, con un posicionamiento académico y una actitud investigadora ante los procesos educativos en general y la educación virtual o e-learning, en particular.	A7	B5 B6 B15
11. Percibir y afrontar las limitaciones y dificultades de uso las nuevas tecnologías desde una actitud superación permanente y perfeccionamiento constante.	A1 A9 A10 A11 A12	B1 B5 B6 B7 B8 B13 B14 B15 B17 B20 B21
Fomentar experiencias de iniciación a las tecnologías de la información y la comunicación.	A7	B5 B6 B15
Abordar el análisis de campo mediante metodología observacional utilizando tecnologías de la información, documentación y audiovisuales.	A4 A7	B1 B5 B6
12. Experimentar e integrar las técnicas de observación y registro.	A1 A3 A4 A5 A9 A10 A11 A12	B1 B2 B5 B6 B13 B14 B15 B16 B20 B21
Analizar e incorporar de forma crítica las cuestiones más relevantes de la sociedad actual que afectan a la educación familiar y escolar: impacto social y educativo de los lenguajes audiovisuales y de las pantallas.	A7 A12	B1 B6 B9 B15

Contenidos

Tema

PARTE TEÓRICA	10 temas
Tema 1.- Las TIC en la sociedad de la información	1.1. Alfabetización tecnológica y competencia digital 1.2. Impacto social y educativo de la cultura audiovisual y digital 1.3. Papel de los centros educativos en la sociedad de la información
Tema 2.- La integración de las TIC en contextos educativos	2.1. Factores que influyen en su integración 2.2. Perspectivas curriculares y modelos de integración de las TIC 2.3. Proyectos nacionales de implantación de las TIC en los centros
Tema 3.- Recursos multimedia para la educación	3.1. Concepto, clasificación y características de los multimedia educativos 3.2. Funciones y orientaciones para el uso didáctico del multimedia educativo 3.3. Selección y evaluación de multimedias educativos 3.4. Diseño y elaboración de materiales didácticos multimedia
Tema 4.- Recursos web para la educación	4.1. Herramientas de comunicación en educación: mail, foros, chat, mensajería.... 4.2. Aplicaciones educativas de la Web 2.0 4.3. Metodologías de trabajo con Internet en el aula: webquest, cazas del tesoro...
Tema 5.- Nuevas posibilidades educativas y desafíos en la red	5.1. Seguridad de la infancia en Internet 5.2. Entornos virtuales de enseñanza-aprendizaje y trabajo colaborativo con TIC
Tema 6.- El lenguaje audiovisual y los medios de comunicación de masas	6.1. Lectura de imágenes. La imagen digital 6.2. La televisión y la publicidad en el aula 6.3. Otros medios de comunicación de masas en el aula

Tema 7.- Utilización educativa del vídeo y del cine	7.1. Funciones del vídeo en la enseñanza 7.2. Metodología, uso y explotación didáctica de los vídeos 7.3. Integración del cine en educación 7.4. El cineforum como estrategia de intervención en el aula
Tema 8.- Inclusión educativa con apoyo de las TIC	8.1. Las tecnologías de apoyo a la diversidad: tipologías y funciones 8.2. Criterios para su inclusión en el currículum 8.3. Ventajas de la integración de las TIC para la inclusión del alumnado
Tema 9.- Nuevos recursos TIC para el proceso de enseñanza-aprendizaje	9.1. Del libro de texto al libro digital 9.2. Metodología de trabajo con la Pizarra digital en el aula
Tema 10.- La evaluación y la tutoría a través de las TIC	10.1. El portafolio y la rúbrica para la evaluación y seguimiento de aprendizajes 10.2. La acción tutorial mediada por TIC
PARTE PRÁCTICA: Se proponen las siguientes temáticas a trabajar. Se hará una sesión de difusión de todos los proyectos en la Facultad.	- Ley de protección de datos y Seguridad de la infancia en internet. - Periódico escolar digital. - Televisión escolar. - Vídeos educativos. - Materiales y recursos interactivos. - Pizarra digital interactiva (PDI). - Dispositivos móviles (teléfono móvil, Ipad, tablet...).

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Presentaciones/exposiciones	2	14	16
Trabajos de aula	2	4	6
Tutoría en grupo	2	10	12
Prácticas autónomas a través de TIC	28	42	70
Sesión magistral	19	19	38
Pruebas de tipo test	1	7	8

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodologías

	Descripción
Presentaciones/exposiciones	Exposición por parte del alumnado ante el docente y/o un grupo de estudiantes de contenidos de la materia. Se puede llevar a cabo individualmente o en grupo.
Trabajos de aula	El estudiante desarrolla ejercicios o proyectos vinculados a cada uno de los temas.
Tutoría en grupo	Entrevistas que el alumnado mantiene con el profesorado de la materia para asesoramiento/desarrollo de actividades de la materia y del proceso de aprendizaje. Van encaminadas a guiar todo el proceso de aprendizaje proporcionando documentación, resolviendo dudas, orientando trabajos, corrigiendo propuestas,etc.
Prácticas autónomas a través de TIC	Actividades de aplicación de los conocimientos a situaciones concretas y de adquisición de habilidades básicas y procedimentales relacionadas con la materia. Se desarrollan a través de las TIC de forma autónoma.
Sesión magistral	Exposiciones sobre contenidos de la materia, bases teóricas y/o directrices de un trabajo, ejercicio o práctica a desarrollar individual o grupalmente.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Tutoría en grupo	Atención personalizada a la demanda del alumnado, en las sesiones específicas previstas para eso y mediante el horario de tutoría señalado.
Presentaciones/exposiciones	Atención personalizada a la demanda del alumnado, en las sesiones específicas previstas para eso y mediante el horario de tutoría señalado.
Trabajos de aula	Atención personalizada a la demanda del alumnado, en las sesiones específicas previstas para eso y mediante el horario de tutoría señalado.
Prácticas autónomas a través de TIC	Atención personalizada a la demanda del alumnado, en las sesiones específicas previstas para eso y mediante el horario de tutoría señalado.

Evaluación

	Descripción	Calificación
Presentaciones/exposiciones	Presentación y exposición oral con multimedia y póster científico sobre el proyecto de prácticas.	50
Trabajos de aula	Resultados de las actividades que se resuelven en los temas de teoría .	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Para superar la materia es necesario tener una puntuación mínima en la teoría (2'5 puntos, 25%) y en las prácticas (2'5 puntos, 25%). Las competencias no adquiridas serán evaluadas en la convocatoria de julio y, de no aprobarse entonces, no se guardarán las notas para la siguiente convocatoria.

Según la normativa vigente, con independencia de la asistencia o no a clases, el alumnado gozará de condiciones equivalentes de evaluación.

Fuentes de información

Cebrian De la Serna, M.; Gallego Arrufat, M.J, **Procesos educativos con TIC en la sociedad del conocimiento**, 2011,
Raposo Rivas, M., **Novas tecnoloxías aplicadas a educación: aspectos técnicos e didácticos**, 2002,

Outras lecturas recomendadas:**Libros:**

- Raposo Rivas, M. e Doval Ruiz, Mª I. (2005) Practicando con TICs en contextos formativos. Ourense: Aceroplus.
- Cabero Almenara, J. (Coord); Alonso García, C. M. y otros (2007) Tecnología educativa. Madrid: McGraw-Hill, Interamericana de España.
- Cabero Almenara, Julio y Romero Tena, Rosalía (coords.) (2007) Diseño y producción de TIC para la formación. Barcelona: UOC Editorial.
- Cabero, J; Córdoba, M. y Fernández Batanero, J. M. (Coords.) (2007) Las TIC para la igualdad. Nuevas tecnologías y atención a la diversidad. Sevilla: Eduforma.
- Salinas, J., I. Aguaded e J. Cabero (coords.) (2004) Tecnologías para la educación: diseño, producción y evaluación de medios para la formación docente. Madrid: Alianza Editorial.

Revistas:

- Aula de innovación educativa. Podes consultar os índices dos artigos na web da Editorial.
- Bordón. Podes consultar os índices dos artigos na web da Editorial.
- British Journal of Educational Technology. Revista cuatrimestral. Publicada dende 1970 polo National Council for Educational Technology (NCET), Milburn Hill Road, University Science Park. Coventry, CV4 7JJ, UK, London W1. ISSN: 0007-1013. Podes consultar os índices dos artigos na web da Editorial.
- Cuadernos de Pedagogía. Podes consultar os índices dos artigos na web da Editorial.
- COMUNICAR Revista de medios de comunicación y educación. Grupo Pedagógico Andaluz "Prensa y Educación" ISSN: 1134-3478.
- Edutec Revista Electrónica de Tecnología Educativa.
- Pixel-Bit. Revista de Medios y Educación. Editada polo Secretariado de Recursos Audiovisuales y Nuevas Tecnologías. Universidad de Sevilla.
- Quaderns Digitals. Revista de Nuevas Tecnologías y Sociedad.
- RED, revista de educación a distancia.
- Revista de Educación. Ministerio de Educación, Política Social y Deporte. Dispoñible en Internet os artigos completos.
- Revista Red Digital (do Ministerio de Educación).
- Revista Iberoamericana de Educación a Distancia (RIED). Dispoñible en versión digital, os artigos completos.
- Revista Latinoamericana de Tecnología Educativa (RELATEC).
- RUSC. Revista de Universidad y Sociedad del Conocimiento. UOC. Dispoñible online, de forma completa.
- TELOS. Cuadernos de comunicación e innovación. Dispoñible on-line.

Enlaces de interese educativo:*Institucionais:*

- Centro de Investigación y Documentación Educativa (CIDE), (Ministerio de Educación), EDUCARED (Fundación Telefónica).

- European Schoolnet. É unha iniciativa única, un marco de traballo para a colaboración entre Ministerios Europeos de Educación, pretende aunar a información das distintas redes de educación europeas. (preme)
- Instituto de Tecnologías Educativas (ITE), do Ministerio de Educación.
- Portal educativo da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia.
- Canle da Consellería de Educación en YouTube.
- Canle TV Educativa da Conselleria de Educación e Ordenación Universitaria.
- Portal de contenidos de Extremadura.
- Portal de recursos educativos de Navarra.
- Portal Educativo da Comunidad Valenciana - Escola lliurex.
- Portal Educativo de Andalucía - Averroes.
- Portal Educativo de Aragón.
- Portal educativo de Castilla e León.
- Portal Educativo de La Rioja.
- Portal Educativo de Madrid - EducaMadrid.
- Portal Educativo de Murcia - EDUCARM.

Bancos multimedia:

- Da Consellería de Educación e Ordenación Universitaria.
- Do Instituto de Tecnologías Educativas (ITE).

Bibliotecas:

- Google Print. Unha enorme biblioteca virtual onde podes buscar calquera tema de xeito tan sinxelo como o fas en Google. Nos resultados poden aparecer libros con copyright (dos que só poderás ver unhas páxinas) ou libros de acceso público que poderás ver na súa páxina web.
- Proxecto Gutenberg. Máis de 17000 libros de acceso público en liña. Principalmente en inglés.
- Proxecto Meiga. Proxecto que integra as bibliotecas da comunidade galega. Os usuarios teñen a posibilidade de acceder á rede virtual de bibliotecas, a chats, a mensaxes e á consulta dos catálogos en tempo real. Pódese utilizar como ferramenta pedagógica na aula.
- Universal Library. Miles de libros en formato dixital. Maioritariamente ingleses. Proxecto da Universidade de Carnegie Mellon.

Recomendaciones

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Educación: Diseño y desarrollo del currículo de la educación infantil/P02G110V01102

Educación: Organización del centro escolar/P02G110V01203

Psicología: Psicología del desarrollo de 0-6 años/P02G110V01104

Educación: Tutoría y orientación con la familia/P02G110V01303

Otros comentarios

SE RECOMIENDA:

- 1) Asistencia continua a las sesiones de teoría y prácticas. La asistencia se considera fundamentalmente para el seguimiento de la materia por parte del alumnado y para la evaluación, por parte de los docentes, del grado de desarrollo de las capacidades instrumentales y procedimentales.
  - 2) Dominio de la informática a nivel usuario, lo que supone el manejo de aplicaciones de carácter general (por ejemplo, un tratamiento de textos, una base de datos y un programa de presentaciones), del correo electrónico e Internet.
  - 3) Actitud favorable y receptiva para la experimentación y exploración de las posibilidades que ofrecen las tecnologías en el campo educativo.
  - 4) Que el alumnado no asistente lo comunique lo antes posible para determinar las alternativas metodológicas y de evaluación que se van a seguir.
-

DATOS IDENTIFICATIVOS**Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos**

Asignatura	Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos			
Código	P02G110V01104			
Titulacion	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 1c
Lengua Impartición	Galego			
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Maceira Gago, Antonio Delfín			
Profesorado	Maceira Gago, Antonio Delfín			
Correo-e	amaceira@uvigo.es			
Web				
Descripción general				

Competencias de titulación**Código**

A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensíons cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacíons de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvimentos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construcción da personalidade na primeira infancia
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia

Resultados de Formación
y Aprendizaje

Coñecer aspectos introductorios da Psicoloxía Evolutiva.	A2	B1
Coñecer o desenvolvemento da Psicoloxía Evolutiva da infancia no período 6-12 anos e recoñecelas características da personalidade da infancia e cómo se ve influida pola herdanza e o medio.	A4	B2
Reconoce-la identidade da etapa e as súas características cognitivas, comunicativas, sociais e afectivas.	A5	B7
Saber promove-la adquisición de hábitos en torno á observación.	A6	B8
	A8	B9
	B11	
	B12	
	B13	
	B14	
	B15	
	B16	
	B17	
	B18	
	B20	
	B21	

Contidos

Tema

Tema I: Modelos teóricos explicativos do desenvolvimento	(st. I)Principais achegas teóricas. As grandes controversias conceptuais do desenvolvemento: o papel da herdanza e do medio; o problema dos estadios; os períodos críticos.
Tema II: O desenvolvimento humano	(st. II)Características e determinantes fundamentais. Etapas do desenvolvemento
Tema III: O desenvolvimento psicolóxico na primeira infancia I	
Tema IV: O desenvolvimento psicolóxico na primeira infancia II	(st. III)O proceso de crecimiento: factores endóxenos e esóxenos. Fases do desenvolvemento dende a concepción ata o nacemento. O proceso do nacemento e o neonato. Primeiras condutas do neonato.
Tema V: O desenvolvimento psicolóxico entre os 2 e os 6 anos I	(st. IV)O desenvolvemento cognitivo durante os dous primeiros anos: a intelixencia sensoriomotora; percepción e atención; o desenvolvemento da memoria. Os inicios da comunicación, a representación e a linguaxe. O desenvolvemento socio-afectivo.
Tema VI: O desenvolvimento psicolóxico entre os 2 e os 6 anos II	
Tema VII: O desenvolvimento psicolóxico entre os 0 e os 6 anos III	(st. V)O desenvolvemento físico e psicomotor despois dos dous anos. O control postural. Establecemento da preferencia lateral. O esquema corporal e os seus compoñentes.
	(st. VI)Desenvolvemento intelectual e procesos cognitivos básicos: a intelixencia preoperatoria. Desenvolvemento da linguaxe: desenvolvemento fonolóxico, semántico, morfolóxico e sintáctico, pragmático.
	(st. VII) O desenvolvemento da personalidade, o coñecemento de si mesmo. O desenvolvemento emocional. O coñecemento social. As relacións cos demás.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introductorias	4	8	12
Presentacións/exposicións	11	22	33
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	5	8
Debates	10	20	30
Sesión maxistral	20	40	60
Probas de tipo test	1	0	1
Observación sistemática	1	0	1
Probas de autoavaliación	1	4	5

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

Descripción

Actividades introductorias Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado e a presentar a materia.

Presentacións/exposicións Exposición oral por parte do alumnado dun tema concreto ou dun traballo (previa presentación escrita).

Resolución de problemas/e ou exercicios Formulación, análise, resolución e debate dun problema ou ejercicio relacionado coa temática da materia

Debates Actividades na que dous ou máis grupos defenden posturas contrarias sobre un tema determinado

Sesión maxistral Exposición dos contidos da materia

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Sesión maxistral	Enténdese por atención personalizada o tempo que cada profesor reserva para atender e resolver dúbidas ao alumnado en relación a unha materia concreta. Actividade académica desenvolvida polo profesorado, individual ou en pequeno grupo, que ten como finalidade atender as necesidades e consultas do alumnado relacionadas co estudo e/ou temas vinculados coa materia, proporcionándolle orientación, apoio e motivación no proceso de aprendizaxe. Esta actividade pode desenvolverse de forma presencial (directamente na aula e nos momentos que o profesor ten asignados a titorías de despacho) ou de forma non presencial (a través do correo electrónico ou do campus virtual).

Pruebas	Descripción
Probas de tipo test	

Avaluación

	Descripción	Calificación
Sesión maxistral	Exposición dos contidos da materia a través de probas orais ou escritas	60
Probas de tipo test	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellar elementos...). Os alumnos seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades	40%

Otros comentarios sobre la Evaluación

As probas tipo test terán unha proporción do 40% na calificación final

A participación en debates, exposicións, traballos de investigación... terán unha proporción do 60% na calificación final

Bibliografía. Fontes de información

Bergeron, M., **Desarrollo psicológico del niño**, 2000,

Coll, C. et al., **Desarrollo psicológico y educación. Vol. I Psicología de la educación**, 2001,

Astington, J. W., **El descubrimiento infantil de la mente**, 2004,

Sternberg, R., **Psicología Cognoscitiva**, 2007,

Vasta, R., Haith, M., Miller, S., **Psicología Infantil**, 2001,

López, F., Exebarria, I., otros, **Desarrollo Afectivo y Social**, 2003,

González, A. M. et al., **Psicología del desarrollo: teoría y práctica**, 1995,

Papalia, D. & Olds, S. W., **Desarrollo humano**, 11 edic, 2010,

Berger, K., **Psicología del Desarrollo. Infancia y Adolescencia**. 7^a ed., 2007,

Santrock, J. W., **Psicología del desarrollo infantil**. 8^a ed., 2007,

Sattler, J., **Evaluación Infantil**. 5^a Ed., 2010,

Varios, **La agresión Infantil**, 2011,

Giménez-Dasi, M., Mariscal Altares, S., **Psicología del Desarrollo. Vol. 1 y 2**, 2008,

Teeter, E., **Neuropsicología Infantil**, 2012,

Domenech, B., Gomis, N., **Psicología Evolutiva 3-6**, 2012,

Goselin, J., Amiel-Tison, C., **Desarrollo neurológico de 0-6**, 2006,

Canton Duarte, J.; Cortés Arboleda, M.; Cantón Cortés, D., **Desarrollo socioafectivo y de la personalidad**, 2011,

Canton Duarte, J.; Cortés Arboleda, M., **El apego del niño a sus cuidadores**, 2000,

Brunner, I.; Rottensteiner, E., **El desarrollo de las inteligencias en la infancia**, 2006,

Enesco, I., **Desarrollo del bebé**, 2003,

Ed. Mad, **Guía para estimular el desarrollo Infantil. Vol. I-IV**, 2005,

Carranza, J.A.: Ato, E., **Manual de Prácticas de Psicología del Desarrollo**, 2010,

Muñoz, V.; Lopez, I.; Jiménez, I. et al., **Manual de Psicología del desarrollo aplicada a la educación**, 2011,

Chavez Torres, R., **Neurodesarrollo Neonatal e Infantil**, 2003,

Muñoz Garcia, A., **Psicología del desarrollo en la etapa de Infantil**, 2010,

Roselli, M.; Matute, E.; Ardilla, A., **Neuropsicología del Desarrollo infantil**,

---

Recomendacións

DATOS IDENTIFICATIVOS

Socioloxía: Socioloxía da educación

Asignatura	Socioloxía: Socioloxía da educación			
Código	P02G110V01105			
Titulacion	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 1c
Lengua	Galego			
Impartición				
Departamento	Socioloxía, ciencia política e da administración e filosofía			
Coordinador/a	Traba Díaz, Amada			
Profesorado	Torres Outeiro, Sara María Traba Díaz, Amada			
Correo-e	amadat@uvigo.es			
Web				
Descripción general	<p>Materia troncal na formación inicial do profesorado, imprescindible para que as e os futuros docentes comprendan a complexidade dos procesos e relacións educativas.</p> <p>O programa pretende achegar as dimensións estruturais e ideolóxicas que preceden, condicionan e entrelazan os procesos educativos.</p> <p>A reflexión que se fai nesta materia debería contribuír a unha praxe docente racional e consciente.</p> <p>Os contidos céntanse fundamentalmente nos procesos de socialización e nas súas axencias e ámbitos principais, e nomeadamente, na escolarización nas sociedades modernas; mais tamén se dá a debida importancia aos aspectos xerais da disciplina sociolóxica.</p>			

OBXECTIVOS:

- Abordar os aspectos sociais -non pedagóxicos nin didácticos- implicados nos procesos educativos.
- Contextualizar os procesos educativos no seu medio social e histórico, nomeadamente na actualidade.
- Adquirir coñecementos básicos de Socioloxía e poder usar as súas achegas teóricas como ferramentas de análise e comprensión da realidade social e educativa.
- Incorporar coñecementos de disciplinas afínns.
- Desenvolver capacidades de comprensión e análise do medio social e a capacidade de aplicación para avaliar e prever o impacto, máis alá da aula e da práctica profesional diaria, na integración da comunidade, na resolución de conflitos e na innovación educativa.

Competencias de titulación

Código

A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvimentos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construcción da personalidade na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudiante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións inter persoais

B12 Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade

B13 Razoamento crítico

B14 Compromiso ético

B15 Aprendizaxe autónoma

B16 Adaptación a novas situacíons

B17 Creatividade

B18 Lideranza

B20 Iniciativa e espírito emprendedor

B21 Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia

Resultados de Formación
y Aprendizaje

O alumnado deberá acadar as seguintes competencias procedimentais:

B1

B2

Adquirir destrezas metodolóxicas (B1, B2, B3, B5, B6, B7, B8, B9, B12, B15,B16, B17 e B21)

B3

- Aprender a seleccionar e xerarquizar a información

B5

- Planificar o traballo, acadar metas concretas, establecer obxectivos e medios

B6

- Avaliar custos e posibles limitacións do traballo de investigación empírica,

B7

- Analizar resultados e proceso de investigación

B8

- Sistematizar e presentar oralmente e por escrito os contidos previstos.

B9

B12

Adquirir destrezas tecnlóxicas: B5, B6, B7, B15, B16, B17 e B21

B15

- Coñecer as ferramentas básicas de informática e audiovisual (procesador de texto, power point, folla de cálculo, acceso a internet, programas multimedia e gravación de voz ou vídeo)

B16

- Traballar con fontes e bases de datos estatísticos

B17

- Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación.

B21

- Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural

Adquirir destrezas lingüísticas: B3

- Comprensión de textos complexos

- Expresión escrita, comunicación oral en público

- Capacidade de captar a atención do receptor

- Resumir e poñer xunta información complexa ou de fontes diferentes.

O alumnado ha de ser quen de acadar as seguintes competencias cognitivas:	A1	B1
Coñecer as bases e os conceptos fundamentais da ciencia sociolóxica así como o máis básico da súa metodoloxía (A1, A8, A12, B1, B13, B15).	A4	B13
	A8	B15
	A12	

Comprender e diferenciar os principais paradigmas en Socioloxía; manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas, nomeadamente as que teñen por obxectivo educar e aquelas que contribúen dun xeito implícito á socialización (A12, B1, B13, B15).

Coñecer e traballar co concepto de socialización e os procesos e axentes que implica, nomeadamente a socialización escolar a súa relación co sistema social a cos roles principais (A8, A12, B1, B13, B15).

Coñecer e comprender a relación entre o sistema educativo e o sistema social: económico, político, cultural, estratificación (A4, A8, A12, B1, B13, B15).

Comprender as funcións, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e comprender e diferenciar as funcións e as relacóns entre a familia e o sistema educativo (A8, A12, B1, B13, B15).

Comprender as posibilidades e os límites da reforma e da innovación educativa (A8, A12, B1, B13, B15).

Coñecer o papel e funcións que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais; coñecer a construcción social, o papel e as relacóns dos principais protagonistas dos procesos educativos: infancia e mocidade, docentes e familias (A8, A12, B1, B13, B15).

Analizar as consecuencias dos sistemas de estratificación e da desigualdade sobre o sistema escolar e o alumnado (A8, A12, B1, B13, B15).

Comprender as relacóns sociais que subxacen os procesos de inculcación, selección e omisión curriculares (A8, A12, B1, B13, B15).

Comprender as relacóns que se establecen na aula e nos centros como microsociedade. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente (A8, A12, B1, B13, B15).

O alumnado ha de ser quen de acadar as seguintes competencias cognitivas:	A4	B1
Coñecer as bases e os conceptos fundamentais da ciencia sociolóxica, así como o máis básico da súa metodoloxía (A8, A9, A11, A12, B1, B13, B15).	A7	B13
	A8	B15
	A9	
	A11	
Comprender e diferenciar os principais paradigmas en Socioloxía; manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas, nomeadamente as que teñen por obxectivo educar e aquelas que contribúen dun xeito implícito á socialización (A12, B1, B13, B15).	A12	
Coñecer e traballar co concepto de socialización e os procesos e axentes que implica, nomeadamente a socialización escolar a súa relación co sistema social a cos roles principais (A8, A12, B1, B13, B15).		
Coñecer e comprender a relación entre o sistema educativo e o sistema social: económico, político, cultural, estratificación (A4, A8, A12, B1, B13, B15).		
Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e comprender e diferenciar as funcións e as relacóns entre a familia e o sistema educativo (A8, A12, B1, B13, B15).		
Comprender as posibilidades e os límites da reforma e da innovación educativa (A8, A12, B1, B13, B15).		
Coñecer o papel e funcións que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais; coñecer a construcción social, o papel e as relacóns dos principais protagonistas dos procesos educativos: infancia e mocidade, docentes e familias (A8, A12, B1, B13, B15).		
Analizar as consecuencias dos sistemas de estratificación e da desigualdade sobre o sistema escolar e o alumnado (A8, A12, B1, B13, B15).		
Comprender as relacóns sociais que subxacen os procesos de inculcación, selección e omisión curriculares (A8, A12, B1, B13, B15).		
Comprender as relacóns que se establecen na aula e nos centros como microsociedade. Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente (A8, A11, A12, B1, B13, B15).		
Saber facer.-	A10	B1
	A11	B2
Adquirir destrezas metodolóxicas (B1,B2, B3, B6,B7,B8,B9, B12,B17,B21).	B3	
- Aprender a seleccionar e xerarquizar a información	B5	
- Planificar o traballo, acadar metas concretas, establecer obxectivos e medios	B6	
- Avaliar custos e posibles limitacóns do traballo de investigación empírica,	B7	
- Analizar resultados e proceso de investigación	B8	
- Sistematizar e presentar oralmente e por escrito os contidos previstos.	B9	
	B12	
Adquirir destrezas tecnolóxicas (B5,B6, B7, B15, B16, B17, B21)	B15	
- Coñecer as ferramentas básicas de informática e audiovisual (procesador de texto, power point, folla de cálculo, acceso a internet, programas multimedia e gravación de voz ou vídeo)	B16	
- Traballar con fontes e bases de datos estatísticos	B17	
- Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación.	B21	
- Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural		
Adquirir destrezas lingüísticas (B3)		
- Comprensión de textos complexos		
- Expresión escrita, comunicación oral en público		
- Capacidade de captar a atención do receptor		
- Resumir e poñer xunta información complexa ou de fontes diferentes.		

O alumnado deberá adquirir as seguintes competencias relacionadas co saber ser e estar (A19, A12, B7, B8, B9, B11, B12, B13, B14, B16, B18, B20).	A10 A12	B7 B8 B9
Competencias para tarefas colaboradoras, de relación interpersoal, de adaptación e de compromiso:		B11 B12
- Capacidade de escutar aos demais e captar o sentido do que expresan		B13
- Capacidade de facerse entender e convencer aos demais das súas propostas		B14
- Adaptación a calendarios de traballo e para realizar as tarefas		B15
- Adaptar e flexibilizar os resultados dos seu traballo ao obxectivo común		B16
- Compromiso co traballo, finalización das tarefas ou obxectivos marcados		B18
- Redefinición dos obxectivos ou medios se estes non se axustan aos fins marcados		B20
- Axuste a horarios e pautas externas de traballo		
- Asumir a responsabilidade propia, determinar as demandas feitas por outros e non confundir cos intereses persoais		

Saber ser e estar	A10 A12	B7 B8
Competencias para tarefas colaboradoras, compromiso e habilidades interpersoais (A10, A12, B7, B8, B9, B11, B12, B13, B14, B16, B18, B20)		B9 B11
- Capacidade de escutar aos demais e captar o sentido do que expresan		B12
- Capacidade de facerse entender e convencer aos demais das súas propostas		B13
- Adaptación a calendarios de traballo e para realizar as tarefas		B14
- Adaptar e flexibilizar os resultados dos seu traballo ao obxectivo común.		B16
- Compromiso co traballo, finalización das tarefas ou obxectivos marcados		B18
- Redefinición dos obxectivos ou medios se estes non se axustan aos fins marcados		B20
- Axuste a horarios e pautas externas de traballo		
- Asumir a responsabilidade propia, determinar as demandas feitas por otros e non confundir cos intereses persoais.		

Contidos

Tema

TEMA 1.- Xénese e evolución da Socioloxía: A perspectiva sociolóxica.	- Perspectiva sociolóxica, perspectiva global e perspectiva sociolóxica na vida cotiá - A socioloxía como ciencia: orixes e desenvolvemento - Teoría sociolóxica: principais paradigmas - As novas perspectivas, con especial mención á perspectiva de xénero - Debate entre estrutura e acción
TEMA 2.- Conceptos sociolóxicos básicos	- Introducción: concepto de sociedade, evolución e tipos de sociedad - Individuo e sociedade, achegas da socioloxía clásica: Marx, Weber e Durkheim (conflicto, racionalización, función, anomia) - Cultura: conceptualización, diversidade cultural, subcultura e contracultura; símbolos, valores, normas, desviación e control social - Estrutura social e interacción, status e rol. - Estratificación social: clase, xénero e etnia. - Grupos e organizacións. - Metodoloxía, nocións básicas para o traballo de investigación: a definición do problema, as achegas teóricas, a formulación da hipótese, a escolha do deseño (distinción métodos e ferramentas básicas), recollida e compilación dos datos, interpretación dos resultados, elaboración de informe.
TEMA 3.- Socialización: marco xeral, familiar e escolar	- Socialización: teorías, proceso e axencias; a socialización de xénero como exemplo de socialización diferencial. - A socialización no marco da familia, os modelos de socialización familiar, a relación familia-escola. - O ámbito específico da socioloxía da educación: da achega dos clásicos aos paradigmas actuais. - O obxecto da socioloxía da educación: os niveis microsociolóxico, intermedio e macrosociolóxico. - Os temas de interesse na socioloxía da educación. - O papel da escola na reproducción da sociedade. - A eficacia da socialización escolar.
TEMA 4.- Sistema social e sistema educativo	- O sistema social e o sistema educativo: desenvolvemento - Características comúns e xerais dos sistemas educativos: xeneralidade, obrigatoriedade, ramificación, burocratización. - A orixe do sistema escolar. - A xenealoxía do sistema educativo en España

TEMA 5.- O sistema educativo: funcións e proceso	- Funcións: socialización para o traballo, formación cívica, socialización para o consumo e o patriarcado, construcción do consenso social a través da educación escolar, a creación de identidade nacional, a regulación do mercado de traballo, a custodia e vixilancia da infancia.
	- Reforma escolar e políticas educativas

TEMA 6.- A estratificación social e as súas consecuencias no sistema educativo e nos individuos	- A abordaxe teórica da desigualdade - Clases sociais e educación: clase social e rendemento escolar, os factores de logro escolar en relación coa clase social. - O xénero como categoría relevante na desigualdade educativa. O sexismo nos contidos curriculares, na interacción informal e na organización do proceso educativo - A etnia e a cultura como categoría relevante na análise da desigualdade e do logro: a diversidade cultural, a interculturalidade na sociedade global.
---	--

TEMA 7.- Cultura e educación: o currículo desde a perspectiva sociolóxica	- O concepto de currículo, saberes escolares: o expreso e o oculto, espazo e tempo, a organización escolar. - As relações sociais do proceso educativo: inculcación, selección/omisión, segregación/inclusión - A reproducción cultural e social e a violencia simbólica - Lingua e currículo - A escola aparello de poder disciplinario
---	--

TEMA 8.- Os axentes principais do proceso educativo escolar	- A análise sociolóxica do profesorado: a ambivalencia da profesión docente, o profesorado como categoría e como grupo de estatus. A feminización da profesión docente. - A análise sociolóxica da infancia: a construcción social da infancia, a infancia postmoderna, a condición social do alumnado e a distribución do poder na aula, as violencias nas escolas: burlas, castigos e agresións, a competencia cos medios de comunicación e os retos das novas tecnoloxías
---	---

TEMA 9.- A análise microsociolóxica da vida escolar	- A aula como microsociedad: significación social da aula e da relación educativa, poder e estratificación - A aula como marco de comportamento: negociación, estigma, resistencia - A comunicación na aula - A socialización da forza de traballo: estratificación do traballo e socialización diferencial e constitución do individuo illado
---	---

Planificación	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Tutoría en grupo	3	0	3
Traballos tutelados	10	20	30
Presentacións/exposicións	8	6	14
Foros de discusión	0	3	3
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	0	16	16
Prácticas autónomas a través de TIC	4	0	4
Seminarios	5	10	15
Actividades introductorias	2	0	2
Estudos/actividades previos	0	20	20
Sesión maxistral	10	0	10
Resolución de problemas e/ou exercicios	10	20	30
Probas de resposta curta	1	0	1
Cartafol/dossier	1	0	1
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	1	0	1

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	Descripción

Titoría en grupo	<p>□ Descripción: este é un tempo reservado para atender e resolver dúbihdas do alumnado. Durante este curso cada alumna/o deberá dedicar 3 horas a esta actividade.</p> <p>□ Obxectivos:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Atención, seguimento e orientación do alumnado. o Intercambiar información, perspectivas e coñecementos. o Favorecer o feedback entre as persoas que componen o curso: entre o propio alumnado e entre docente e alumnado sobre os contidos e tarefas desenvolvidas na materia. o Seguimento da comprensión de conceptos e contidos así como resolución de dúbihdas. o Asesoramento na procura de información. <p>□ Modalidade: guiada.</p> <p>□ Natureza: teórica e práctica.</p> <p>□ Escenario: despacho 113, aulas C ou B</p> <p>□ Grupos: reducido (entre 4 e 9).</p> <p>□ Tarefas do alumnado: identificar as dúbihdas e problemas de comprensión e formulalas, se pode ser, con posibilidades de resolución.</p>
Traballos tutelados	<p>□ Descripción: actividades que realiza o alumnado, algúns exemplos poden ser:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Recensións sobre artigos científicos de actualidade. -Traballos monográficos -Procura de información en publicacións, bases de datos, artigos, libros □ sobre un tema en concreto. -Proxectos: deseño e desenvolvemento dun traballo de investigación que inclúa parte ou todas as actividades precedentes. <p>Quen se encargue da docencia acoutará e aceptará os temas de estudio propostos polo alumnado. Realizará o seguimento do traballo e avaliará o proceso e o resultado final.</p> <p>□ O obxectivo é adquirir e consolidar coñecementos e formar parte fundamental do traballo que se avalia.</p> <p>□ Modalidade: autónoma.</p> <p>□ Natureza: práctica.</p> <p>□ Escenario: non hai prescrición.</p> <p>Realizarse en grupo reducido (3-4 componentes).</p> <p>O alumnado realizará o traballo a partir do guión proporcionado pola/o docente, dispoñendo das sesións de prácticas (horas B) e das sesións de titoría para facilitar o seguimento do seu traballo.</p>

Presentacións/exposición **Descripción:** todos os traballos tutelados nas sesións prácticas deben ser presentados en público a todo o grupo en sesións habilitadas a tal efecto ao final do cuadri mestre, nas dúas semanas lectivas do mes de xaneiro. Teráse en conta a habilidade para comunicar e a capacidade de captar a atención do público así como a capacidade de síntese e os recursos empregados.

Tamén se poden expoñer, pero non é obrigatorio, outros traballos que se vaian realizando de forma voluntaria polo alumnado.

Estas exposicións consistirán en presentar un tema concreto ou un traballo (previa presentación escrita na que se avaliará o contido).

Trátase dunha metodoloxía que traballa unha competencia nuclear e transversal cuxo obxectivo é aprender a comunicar.

Os traballos expoñeranse en grupo -os que se realicen en grupo- ou individualmente os que se fagan desa forma con carácter voluntario.

As presentacións serán avaliadas en función dos criterios previamente establecidos, podendo incluso integrar a avaliación criterios e cualificacións incorporados polo alumnado.

- Modalidade:** guiada.
- Natureza:** práctica.
- Escenario:** aula ordinaria que conta con recursos tecnolóxicos (canón de proxección, transparencias, conexión a Internet, vídeo ou DVD)
- Grupo:** grande, mediano ou reducido.
- Tarefas do alumnado:**
  - o Expoñer o traballo publicamente.
  - o Defendelo, é dicir, debe responder ás preguntas e posibles críticas construtivas de colegas e docentes.
  - o Poderanse explicar na parte final da exposición os problemas e obstáculos xurdidos durante la elaboración do traballo.

Foros de discusión **Descripción:** esta é unha actividade, que se realizaría a través da plataforma virtual na que se poderán debater e intercambiar informacións e opinións de interese para o desenvolvemento teórico e práctico da materia, especialmente temas de actualidade ou de relevancia.

- Obxectivos:**
  - o Abrir novas perspectivas e temas e traballar e consolidar coñecementos.
  - o Cuestionar(se) opinións persoais e posibles prejuízos.
  - o Desenvolver habilidades comunicativas.
- Modalidade:** autónoma.
- Natureza:** práctica.
- Escenario:** non prescrito agás pola necesidade de conexión á rede.
- Grupos:** individual ou reducido.

Quen teña a cargo a docencia, ou incluso o alumnado, proporá un tema de debate ou de estudio, se é preciso nomearse algún que dinamice ou modere o foro.

Resolución de problemas **Descripción:** formulación, análise, resolución individual, e de proceder debate en grupo, duns e/ou exercicios de forma exercicio relacionado coa temática da materia de forma autónoma por parte do alumnado.

- Obxectivo**
  - o Reflexionar sobre as cuestións principais da materia e relacionar teoría e práctica.
  - o Introducir novos conceptos e integralos cos antigos.
  - o Consolidar coñecementos.

A docente proporá ao final de cada tema dos que componen a documentación básica de consulta e estudo unha batería de cuestións ou exercicios denominadas actividades de autoavaliación, a resolución destas actividades integrará o contido do cartafol xunto coa documentación elaborada para os seminarios e outros traballos voluntarios. A docente poderá revisar este material que formará parte da avaliação final.

- Modalidade:** autónoma.
  - Natureza:** teórico-práctica.
  - Escenario:** non prescrito.
- Tarefas do alumnado:**
  - o Resolver a cuestión ou exercicio proposto pola/o docente a partir da documentación facilitada.
  - o Aínda que as actividades se realizaren de forma autónoma, o alumnado disporá en todo momento de sesións de tutoría para que a docente poida realizar o acompañamento e seguimiento desta metodoloxía.
-

Prácticas autónomas a través de TIC	<p>☐ Descripción: desenvolver con axuda das TIC prácticas de búsqueda de información, manexo de ferramentas básicas para deseñar táboas e gráficas, tratamiento de datos e búsqueda de fontes estatísticas.</p> <p>Desenvolveranse 2 sesións ao inicio do curso en horas B, as dúas primeiras semanas, e outras 2, tamén en horas B cando o desenvolvemento dos traballos o requira, é dicir. no momento en que se trate de buscar, procesar e presentar a información para os traballos. Aproximadamente terán lugar na 2^a, 3^a, e 4ª semana de novembro.</p> <p>☐ Obxectivos:</p> <ul style="list-style-type: none"> o Facilitar a correlación entre a teoría e a práctica. o Consolidar coñecementos. o Utilizar programas ou recursos informáticos. <p>☐ Modalidade: guiada.</p> <p>☐ Natureza: práctica.</p> <p>☐ Escenario: aula de informática ou aula B e en grupo mediano.</p> <p>☐ Que estea a cargo desta docencia deberá elaborar e proporcionar un guión para orientar a realización do traballo e das actividades concretas en cada caso, asemade deberá facer o seguimento da evolución da actividade do alumnado.</p> <p>☐ Tarefas do alumnado: realizar a actividade proposta en tempo e forma.</p>
Seminarios	<p>☐ Descripción: trátase dun tipo de metodoloxía que combina o traballo autónomo co guiado de aula. Pretende profundar e ampliar o contido xeral da materia pero a través dun tema específico tratado no programa xeral da materia. O tema escollido é: Socialización, educación e xénero Terán lugar 8 sesións de unha hora en pequeno grupo (sesións de horas C) en semanas alternas co fin de dar tempo a preparar lecturas de textos e procuras de información etc..</p> <p>☐ Obxectivo: adquirir, comunicar e consolidar coñecementos teórico-prácticos e fomentar a interactividade entre a docente e o alumnado.</p> <p>☐ Modalidade: guiada.</p> <p>☐ Natureza: práctica.</p> <p>☐ Escenario: aula ordinaria con recursos tecnolóxicos.</p> <p>☐ Grupos: reducido</p> <p>☐ Tarefas do alumnado: procura, traballo de documentación, lectura e análise, para achegalo ás demás persoas participantes no seminario.</p>
Actividades introductorias	<p>☐ Descripción: Esta actividad realizarase na primeira sesión en gran grupo e terá unha duración de 2 horas. Está encamiñada a tomar contacto e a dar e recoller información sobre a materia e sobre o alumnado (coñecementos previos, intereses e motivacións).</p> <p>Presentarase unha curtametraxe que o alumnado terá que analizar en chuvia de ideas e despois sobre un guión proposto pola docente, quen preguntará sobre ideas e conceptos para coñecer o grao de afinidade e comprensión na materia.</p> <p>TAsemade presentarase un exercicio práctico no que o alumnado terá que responder oralmente a unhas preguntas.</p> <p>Na última media hora farase a presentación da específica do curso: obxectivos, contidos, metodoloxía, avaliación, etc.</p> <p>☐ Obxectivo: comunicar amigablemente que se pretende atinxir con este curso e de forma somera coa materia de Socioloxía. aclarar no posible a finalidade da mesma e o seu interese.</p> <p>☐ Modalidade: guiada.</p> <p>☐ Natureza: teórica.</p> <p>☐ Escenario: aula ordinaria.</p> <p>☐ Grupo: grande.</p> <p>☐ Tarefas do alumnado: participar activamente nas actividades.</p>

Estudos/actividades previos	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Descripción: sempre antes de cada sesión presencial maxistral (horas A) ou do desenvolvemento de traballo práctico (horas B) ou seminarios (horas C) o alumnado realizará as actividades previstas como previas.
	<p>O alumnado deberá procurar, ler e traballar a documentación ou o material proposto e facilitado pola/o docente.</p> <p>o Pode ser para unha actividade teórica - procura de información, análise e organización de documentación- ou a realización dunha tarefa que haxa de ser resolta con traballo práctico.</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Obxectivo: aprender e asistir ás aulas cun mínimo de coñecementos da materia que permita avanzar a bo ritmo e compartir coñecementos para facilitar o debate en sesión maxistral, seminario ou práctica.
	<p>Quen se encargue da docencia poñerá a disposición do alumnado o material de lectura ou as indicacións para obtelo.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Modalidade: autónoma. ☐ Natureza: práctica. ☐ Escenario: Non prescrito. ☐ Realizarse en grupo reducido ou de forma individual. <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas do alumnado: <p>o Procurar a documentación (bibliográfica, bases de datos, Internet, etc.)</p> <p>o Ler a documentación facilitada polo/a docente ou obtida de forma autónoma.</p>
Sesión maxistral	<p>Exposición, explicación e aclaracións do contido da materia:</p>
	<p>Relacionar coa sesión anterior</p> <p>Resaltar as ideas principais</p> <p>Explicacións ordenadas e estruturadas</p> <p>Exemplos (de actualidade, reais, etc.)</p> <p>Relacionar os novos conceptos Asegurar a comprensión do contido empregando a exposición teórica ou a discusión e debate.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Obxectivo: abrir portas a novos coñecementos ☐ Modalidade: Guiada, a presenza de docente é necesaria. ☐ Natureza: Teórica. ☐ Escenario: Aula ordinaria A (na que se desenvolven habitualmente as aulas).
	<p>Recursos tecnolóxicos (proxector, conexión a Internet, vídeo ou dvd).</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Grupos: grande. <ul style="list-style-type: none"> ☐ Tarefas do alumnado: participar activamente na sesión (tomar notas, tomar a palabra, contestar preguntas).
Resolución de problemas e/ou exercicios	<p>☐ Descripción: formulación, análise, resolución e debate de exercicios relacionados coa temática da materia.</p>
	<p>A docente propón, ao final de cada tema, por escrito e de forma organizada unha batería de exercicios e actividades.</p>
	<p>A documentación de consulta e lectura estará a disposición do alumnado e conforma a guía de orientación e análise, centra os puntos de interese, de ampliación ou de complexidade para a posterior discusión e posta en común na aula.</p>
	<p>En hora A realizarase un exercicio escrito por cada tema que será recollido pola docente na aula para incorporarse a avaliación.</p>
	<p>En todas as sesións maxistras a docente preguntará pola realización dos exercicios de autoavalación, polas dificultades e dúbidas atopadas e recollerá os comentarios e achegas do alumnado comentados en público. Resolveránse na aula cantas dubidas se presenten deste xeito.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Obxectivo: Reflexionar e relacionar teoría e práctica e proporcionar feedback ao alumnado sobre o proceso de aprendizaxe. Realmente é unha peza metodoloxica integrada, que permite aprender, consolidar, ampliar, autoavaliar e avaliar, e comunicar na aula. ☐ Modalidade: guiada. ☐ Natureza: práctica. ☐ Escenario: aula ordinaria con recursos tecnolóxicos. ☐ Grupo: grande. ☐ Tarefas do alumnado: o alumnado deberá resolver os exercizos propostos a partir do material de estudio facilitado pola docente. Posteriormente terá lugar unha posta en común.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción

Seminarios	<p>Con esta atención preténdese guiar todo o traballo, tanto o teórico como o práctico, exercicios, trabalhos, estudo, etc., e facer o seguimento persoalizado, que se consignará nas fichas, da evolución e avaliación de proceso. Durante o desenvolvemento do curso o alumnado vai ter atención personalizada: - Nas horas B, nas que se guiará o processo de aprendizaxe en TIC e tutelará o traballo de investigación de cada grupo fase por fase. - Nas horas C, nas que se debaterán e porán en común a resolución de exercizos e preguntas de autoavalíação, as dúbidas que se susciten no estudo, e, especialmente a preparación dos seminarios. - En titoría individual (ou en pequeno grupo) no despacho 113, nas horas consignadas para elo no plan da facultade. O alumnado terá que cubrir: - 3 horas de titoría de grupo en despacho. - 1 hora de titoría individual no despacho ao longo do cuadrimestre. esta hora poderá dividirse en tramos e poderá aproveitarse para facer o seguimento do cartafol.</p>
Resolución de problemas e/ou exercicios	<p>Con esta atención preténdese guiar todo o traballo, tanto o teórico como o práctico, exercicios, trabalhos, estudo, etc., e facer o seguimento persoalizado, que se consignará nas fichas, da evolución e avaliación de proceso. Durante o desenvolvemento do curso o alumnado vai ter atención personalizada: - Nas horas B, nas que se guiará o processo de aprendizaxe en TIC e tutelará o traballo de investigación de cada grupo fase por fase. - Nas horas C, nas que se debaterán e porán en común a resolución de exercizos e preguntas de autoavalíação, as dúbidas que se susciten no estudo, e, especialmente a preparación dos seminarios. - En titoría individual (ou en pequeno grupo) no despacho 113, nas horas consignadas para elo no plan da facultade. O alumnado terá que cubrir: - 3 horas de titoría de grupo en despacho. - 1 hora de titoría individual no despacho ao longo do cuadrimestre. esta hora poderá dividirse en tramos e poderá aproveitarse para facer o seguimento do cartafol.</p>
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	<p>Con esta atención preténdese guiar todo o traballo, tanto o teórico como o práctico, exercicios, trabalhos, estudo, etc., e facer o seguimento persoalizado, que se consignará nas fichas, da evolución e avaliación de proceso. Durante o desenvolvemento do curso o alumnado vai ter atención personalizada: - Nas horas B, nas que se guiará o processo de aprendizaxe en TIC e tutelará o traballo de investigación de cada grupo fase por fase. - Nas horas C, nas que se debaterán e porán en común a resolución de exercizos e preguntas de autoavalíação, as dúbidas que se susciten no estudo, e, especialmente a preparación dos seminarios. - En titoría individual (ou en pequeno grupo) no despacho 113, nas horas consignadas para elo no plan da facultade. O alumnado terá que cubrir: - 3 horas de titoría de grupo en despacho. - 1 hora de titoría individual no despacho ao longo do cuadrimestre. esta hora podrá dividirse en tramos e poderá aproveitarse para facer o seguimento do cartafol.</p>
Titoría en grupo	<p>Con esta atención preténdese guiar todo o traballo, tanto o teórico como o práctico, exercicios, trabalhos, estudo, etc., e facer o seguimento persoalizado, que se consignará nas fichas, da evolución e avaliación de proceso. Durante o desenvolvemento do curso o alumnado vai ter atención personalizada: - Nas horas B, nas que se guiará o processo de aprendizaxe en TIC e tutelará o traballo de investigación de cada grupo fase por fase. - Nas horas C, nas que se debaterán e porán en común a resolución de exercizos e preguntas de autoavalíação, as dúbidas que se susciten no estudo, e, especialmente a preparación dos seminarios. - En titoría individual (ou en pequeno grupo) no despacho 113, nas horas consignadas para elo no plan da facultade. O alumnado terá que cubrir: - 3 horas de titoría de grupo en despacho. - 1 hora de titoría individual no despacho ao longo do cuadrimestre. esta hora podrá dividirse en tramos e poderá aproveitarse para facer o seguimento do cartafol.</p>
Traballos tutelados	<p>Con esta atención preténdese guiar todo o traballo, tanto o teórico como o práctico, exercicios, trabalhos, estudo, etc., e facer o seguimento persoalizado, que se consignará nas fichas, da evolución e avaliación de proceso. Durante o desenvolvemento do curso o alumnado vai ter atención personalizada: - Nas horas B, nas que se guiará o processo de aprendizaxe en TIC e tutelará o traballo de investigación de cada grupo fase por fase. - Nas horas C, nas que se debaterán e porán en común a resolución de exercizos e preguntas de autoavalíação, as dúbidas que se susciten no estudo, e, especialmente a preparación dos seminarios. - En titoría individual (ou en pequeno grupo) no despacho 113, nas horas consignadas para elo no plan da facultade. O alumnado terá que cubrir: - 3 horas de titoría de grupo en despacho. - 1 hora de titoría individual no despacho ao longo do cuadrimestre. esta hora podrá dividirse en tramos e poderá aproveitarse para facer o seguimento do cartafol.</p>

Presentacións/exposicións	Con esta atención preténdese guiar todo o traballo, tanto o teórico como o práctico, exercicios, trabalhos, estudo, etc., e facer o seguimento persoalizado, que se consignará nas fichas, da evolución e avaliación de proceso. Durante o desenvolvemento do curso o alumnado vai ter atención personalizada: - Nas horas B, nas que se guiará o proceso de aprendizaxe en TIC e tutelará o traballo de investigación de cada grupo fase por fase. - Nas horas C, nas que se debaterán e porán en común a resolución de exercizos e preguntas de autoavalíação, as dúbidas que se susciten no estudo, e, especialmente a preparación dos seminarios. - En titoría individual (ou en pequeno grupo) no despacho 113, nas horas consignadas para elo no plan da facultade. O alumnado terá que cubrir: - 3 horas de titoría de grupo en despacho. - 1 hora de titoría individual no despacho ao longo do cuatrimestre. Esta hora podrá dividirse en tramos e poderá aproveitarse para facer o seguimento do cartafol.	
Prácticas autónomas a través de TIC	Con esta atención preténdese guiar todo o traballo, tanto o teórico como o práctico, exercicios, trabalhos, estudo, etc., e facer o seguimento persoalizado, que se consignará nas fichas, da evolución e avaliación de proceso. Durante o desenvolvemento do curso o alumnado vai ter atención personalizada: - Nas horas B, nas que se guiará o proceso de aprendizaxe en TIC e tutelará o traballo de investigación de cada grupo fase por fase. - Nas horas C, nas que se debaterán e porán en común a resolución de exercizos e preguntas de autoavalíação, as dúbidas que se susciten no estudo, e, especialmente a preparación dos seminarios. - En titoría individual (ou en pequeno grupo) no despacho 113, nas horas consignadas para elo no plan da facultade. O alumnado terá que cubrir: - 3 horas de titoría de grupo en despacho. - 1 hora de titoría individual no despacho ao longo do cuatrimestre. Esta hora podrá dividirse en tramos e poderá aproveitarse para facer o seguimento do cartafol.	
Pruebas	Descripción	
Probas de resposta longa, de desenvolvemento		
Probas de resposta curta		
Cartafol/dossier		
Avaliación		
	Descripción	Calificación
Traballos tutelados	<p>Esta metodoxía está pensada para poñer en práctica os coñecementos adquiridos e activar as capacidades que permiten acadar competencias de aplicación á realidade. O traballo será guiado, avaliado en proceso, e avaliado ao final.</p> <p>A base sobre a que se aplican os criterios será a participación nas sesións de introdución e de seguemento e a memoria onde se recolle o realizado.</p>	<p>Ningún traballo se poderá dar por finalizado ata que non acade a cualificación de apto.</p> <p>Na cualificación total representa un valor do 20, con independencia do valor que acade na presentación pública do mesmo.</p>
Presentacións/exposicións	Neste apartado teráse en conta a presentación pública dos traballos tutelados, así como a presentación e debate ou posta en común en aula dos exercizos e dos seminarios.	O valor da exposición dos traballos e das exposicións orais en aula e seminarios representa o 20 do total final. O reparto é a partes iguais entre os tres tipos de presentacións.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	<p>Esta metodoxía está pensada para aquelas persoas que desexen afondar un pouco máis nos temas. No material preparado pola docente fanse suxestións que orientan ao alumnado para este fin, pudendo tamén o propio alumnado afondar en aspectos que non estean suxeridos pola docente.</p> <p>Este traballo pasará a formar parte do cartafol que deberá realizar cada alumna/o.</p>	Este apartado terá un valor do 0,66% do total do cartafol.
Seminarios	<p>Haberá 8 sesións en seminario(horas C) ao longo do cuatrimestre.</p> <p>Para o seu desenvolvemento será preciso que o alumnado se documente previamente. Na sesión de seminario cada quien intervirá presentando as conclusións ás que chegara, de modo que se comparta información e se poida poñer en común e debater no grupo. O traballo desenvolvido contará para a avaliación.</p>	O traballo de participación realizado nas dúas sesións suporá un 0,66 da cualificación total (incluída no conxunto das presentacións), e o 0,66 da puntuación que se poida acadar no cartafol, que será valorado cando sexa revisado na titoría.

Probas de resposta curta	Durante o desenvolvemento do curso realizaranse 9 probas de resposta curta sen apoio de apuntamentos nin material de consulta. Para a súa realización tomarase como base os exercicios propostos ao final de cada tema. Serán avaliadass de inmediato e devoltas ao alumnado para a súa comprobación e comentario en aula.	O valor destas probas será tomado en conxunto, proporcionando ata 20 do valor total.
Cartafol/dossier	O dosier será un caderno no que se irá plasmando todo o traballado no curso agás o traballo tutelado. Irase revisando na titoría ao longo do cuadrimestre.	O valor poderá supor o 20 da cualificación final. Comporán esa cualificación tres elementos: - o recompilado para os seminarios - o recompilado como traballo voluntario - o recompilado como exercicios
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	A proba de desenvolvemento longa terá lugar na data da proba final oficial. nesta proba participarán as persoas que non acadaran unha avaliación positiva ao longo do desenvolvemento do cuadrimestre e tamén nas convocatorias extraordinarias.Trarase dunha pregunta de desenvolvemeto e un comentario de texto con datos. Disporase de dúas horas para asúa realización e poderanse consultar materiais como o cartafol ou outras lecturas de consulta.	O valor desta proba é do 20 do total.

Otros comentarios sobre la Evaluación

Bibliografía. Fontes de información

Fernández Palomares, Francisco (coordinador), **Sociología de la educación.**, Madrid: Pearson,
Educar en tiempos inciertos, **Fernández Enguita, Mariano**, Madrid: Morata,
Sociología de la Educación, **Fernández Enguita, Mariano (editor)**, Barcelona: Ariel referencia,
Sociología, **Macionis, John J. & Plummer, Ken**, Madrid:Prentice Hall,
La educación general en España, **Pérez-Díaz, Víctor e Rodríguez, Juan C.**, Fundación Santillana,
Diccionario de sociología, **Salvador Giner, Emilio Lamo de Espinosa e Cristóbal Torres (editores)**, Madrid: Alianza Editorial,
Las reformas educativas a debate, **Varela, Julia**, Madrid: Morata,
Atando teoría y práctica en la labor docente, **Viniegra, L.**, Barcelona: Paidós,
Investigación-acción, reflexión crítica sobre la práctica educativa, **VVA**, Eduforma,
Aprendiendo a trabajar: como los chicos de la clase obrera consiguen trabajos de clase obrera, **Willis, Paul**, Madrid: Akal,
El harén pedagógico. Perspectiva de género en la organización escolar, **Santos Guerra (coordinador)**, Barcelona: Graó,
Cultura infantil y multinacionales, **Steimberg y Kinchelore (compiladores)**, Madrid: Morata,
Nacimiento de dos hermanos gemelos: el sociólogo y el maestro de escuela (reflejo de Francia en el, **Volker, Joan**,
Barcelona: Península,
Chicos son hombres serán: cómo romper los lazos entre masculinidad y violencia, **Miedziam, Myriam**, Madrid: Horas y horas,
La escuela obligatoria y la invención de la infancia anormal en Espacios de poder, **Muel, Francine**, Madrid: Ediciones de la Piqueta,
La escuela a examen, **Fernández Enguita, Mariano**, Madrid: Pirámide.,
La profesión docente y la comunidad escolar, **Fernández Enguita, Mariano**, Madrid: Morata,
Vigilar y castigar, **Foucault, Michel**, Madrid: Siglo XXI,
La escuela no es una empresa. El neoliberalismo al asalto de la escuela pública, **Laval, L.**, Barcelona: Paidós,
Educar como Dios manda, **Appel, Michel W.**, Barcelona: Paidós,
<http://www.un.org/>, **Naciones Unidas**,
<http://www.oneworld.net/>, **One World**,
<http://www.europa.eu.int/index-en.htm>, **Unión Europea**,
<http://portal.unesco.org/>, **UNESCO**,
Escuelas y calidad de la enseñanza, **Informe internacional OCDE**, Barcelona: MEC/Paidós,
Educación superior y futuro de España, **Pérez-Díaz, Víctor e Rodríguez, Juan C.**, Fundación Santillana,
www.ine.es, **Instituto Naional de Estadística**,
<http://www.consellodacultura.org>, **Consello da Cultura Galega**,
Falar galego: "No veo por que"; Aproximación cualitativa á situación socio, **Iglesias Álvarez, Ana**, Xerais,
www.ige.eu/web/index, **Instituto Galego de Estatística**,
faitic.uvigo.es/index, **Universidade de Vigo**,
[www.csic.es/](http://www.csic.es), **CSIC**,
www.migualdad.es/mujer/, **Instituto de la Mujer. La mujer en cifras**,
sgixunta.es/publdida.html -, **Servizo de Igualdade (Galicia)**,

www.oecd.org/document, **OCDE**,
www.cervantesvirtual.com/, **Biblioteca Virtual Cervantes**,
www.educarm.es/templates/portal/images/ficheros/revistaEducarm/, **REDINET (Información educativa)**,
www.sc.ehu.es/sfwseec/basedatos.htm -, **ERIC (Centro de recursos educativos)**,
www.plazayvaldes.es/libro/diccionario-critico-de-ciencias-sociales/1249/, **Diccionario crítico de Ciencias Sociales**,
www.injuve.mtas.es/injuve/portal.portal.action, **INJUVE (Instituto de la Juventud de España)**,
http://webs.uvigo.es/hcastro/guias/guia_dep08.html, **Como realizar un traballo académico**,
Metodología de investigación, **Hernández Sapieri**, Mc.Graw-Hill,

Recomendacións

Otros comentarios

Recoméndase poñer atención á documentación que se sube á plataforma virtual FAITIC.

Nela están desenvolvidos os temas, esquemas de traballo, fichas para realizar comentarios e outros traballos voluntarios, guías de análise de películas con perspectiva sociolóxica, novas, anuncios, calendario previsto de realización do programa e datas das probas de avaliación. Debe poñerse atención á bibliografía máis ampliada e bases de datos importantes para o desenvolvemento dos traballos.

Recoméndase encarecidamente que se lea esta guía con atención para poder aclarar as dúbdidas xa na sesión de presentación da materia o primeiro día e non pasemos o curso aclarando cuestións que xa están recollidas neste documento.

Tamén é importante ler a prensa e estar ao tanto dos acontecementos, e ter unha actitude aberta, curiosa e crítica ante o mundo.

DATOS IDENTIFICATIVOS

Comunicación: Lingua galega

Asignatura	Comunicación: Lingua galega			
Código	P02G110V01201			
Titulacion	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 2c
Lengua Impartición	Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Acuña Trabazo, Ana			
Profesorado	Acuña Trabazo, Ana Fernandez Salgado, Benigno			
Correo-e				
Web				
Descripción general	A especialidade de Grao en Educación Infantil esixe que o futuro docente posúa, ademais dunha ampla formación en aspectos psicopedagóxicos, un dominio cabal da ferramenta básica e imprescindible na comunicación: a lingua. Tal competencia é condición sine qua non para a transmisión de coñecementos e para formar os discentes dun xeito integral. Tres son as destrezas que os profesores deben perfeccionar nas aulas para alcanzar os obxectivos inherentes á aprendizaxe desta materia: a capacidade lectora (comprensión, ritmo, dicción), a expresión oral (corrección, claridade, fluidez) e a expresión escrita (corrección, cohesión, propiedade). O futuro mestre de Educación Infantil deberá, polo tanto, adquirir un nivel adecuado de lingua galega que lle permita o dominio das destrezas arriba sinaladas (lectura expresiva, expresión oral e expresión escrita) para levar a cabo unha tripla tarefa: utilizar a lingua galega como lingua normal no ensino, servir de modelo de corrección lingüística aos seus alumnos e detectar e corrixir os erros que estes poidan cometer na lingua oral e na escrita.			

Competencias de titulación

Código

A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensíons cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacions de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B4	Coñecemento de lingua estranxeira
B7	Resolución de problemas
B11	Habilidades nas relacións inter persoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B17	Creatividade
B18	Lideranza

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia

Resultados de Formación y Aprendizaje

Comprender os principios básicos das ciencias da linguaxe e a comunicación.	A4 A6	B3 B11 B13 B14
---	----------	-------------------------

Falar, ler e escribir correcta e axeitadamente en galego.	A4 A5 A6 A11	B1 B2 B3 B11 B13 B15
Coñecer e dominar as técnicas de expresión oral e escrita para mellorar as competencias orais e escritas e, especialmente, para mellorar a redacción de textos académicos.	A5 A6 A11	B1 B3 B13 B17
Coñecer a fonética e a ortografía da lingua galega	A6	B3 B15
Coñecer a gramática da lingua galega.	A2 A6 A11	B1 B3 B12 B15
Coñecer os diferentes rexistros e usos da lingua galega.	A5 A6 A11	B3 B18
Comprender as regras de formación de palabras polas que a lingua galega enriquece o seu vocabulario por vía interna.	A6	B1 B3 B7
Coñecer e utilizar adecuadamente un léxico suficiente para expresarse con precisión na exposición oral e na redacción de textos.	A2 A4 A6	B3 B4 B7 B11 B12 B15

Contidos

Tema

Fonética e ortografía	O uso das grafías e o sistema fonético galego. A acentuación gráfica. Palabras de ortografía dubidosa. Os signos de puntuación.
Gramática	Substantivo e adxectivo. Artigo. Pronome persoal. Demostrativo. Posesivo. Indefinidos e numerais. Relativos, interrogativos e exclamativos. O adverbio. O verbo. O infinitivo conxugado. As perífrases verbais. Os elementos de relación: preposiciones e convencións. A sintaxe oracional. Concordancia nominal e correlación verbal. A construcción da oración.
Léxico e formación de palabras	Palabras patrimoniais, semicultismos e cultismos. Grupos consonánticos. Sufixos e terminacións. Familias léxicas irregulares. Interferencias léxicas. Neoloxismos. A precisión léxica: selección do léxico, incorreccións comúns, tópicos e abusos. Procesos de formación de palabras e morfoloxía léxica. Derivación: prefixación e sufixación. Parasíntese. Composición. Outros procedementos.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Traballos tutelados	7.5	15	22.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	15	15	30
Sesión maxistral	30	49.5	79.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	3	6
Traballos e proxectos	4	4	8

Outras	2	2	4
*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado			

Metodoloxía docente	
	Descripción
Traballos tutelados	Elaboración dun trabalho (texto escrito, estudo dialectolóxico ou análise de calquera aspecto relacionado co programa).
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exercicios relacionados co temario da materia.
Sesión maxistral	Desenvolvemento do programa da materia, con especial atención á gramática do idioma.

Atención personalizada	
Metodologías	Descripción
Resolución de problemas e/ou exercicios	Aclaracións relativas ao programa, a algúñ tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun trabalho escrito. Indicacións sobre a exposición oral do trabalho realizado.
Traballos tutelados	Aclaracións relativas ao programa, a algúñ tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun trabalho escrito. Indicacións sobre a exposición oral do trabalho realizado.
Sesión maxistral	Aclaracións relativas ao programa, a algúñ tema explicado na aula ou a calquera dúbida relativa ás actividades programadas. Orientacións sobre a elaboración dun trabalho escrito. Indicacións sobre a exposición oral do trabalho realizado.

Avaliación	
	Descripción
Traballos tutelados	25
	Elaboración dun trabalho (texto escrito, estudo dialectolóxico ou análise de calquera aspecto relacionado co programa).
Resolución de problemas e/ou exercicios	15
	Exercicios relacionados co temario da materia.
Outras	60
	Exame

Otros comentarios sobre la Evaluación

Modelo A. O alumnado que asista regularmente á clase (como mínimo o 80%), para poder presentarse ao exame, terá que superar antes os exercicios das clases B e o trabalho das clases C. Para aprobar a materia hai que superar o trabalho, os exercicios e o exame. Mientras non se aprobe o exame non se sumarán as notas de B e C.

Modelo B. O alumnado que non asista regularmente á clase (menos do 80%), para poder presentarse ao exame terá que entregar dúas semanas antes da data oficial, e como requisito, os exercicios das clases B e un trabalho equivalente ao das clases C. Estes traballos só contarán como requisito para poder presentarse ao exame.

Bibliografía. Fontes de información	
Álvarez, R., Monteagudo, H. e Regueira, X. L., Gramática galega , Vigo: Xerais,	
Álvarez, R. e Xove, X., Gramática da lingua galega , Vigo: Galaxia,	
Feixóo Cid, X., Gramática da lingua galega. Síntese práctica , Vigo: Xerais,	
Freixeiro Mato, X. R., Gramática da lingua galega, I, II, III , Vigo: A Nosa Terra,	
Granxa González, X. A. e Méndez Álvarez, M. X., Manual de lingua galega I e III , Vigo: Xerais,	
Hermida, C., Gramática práctica (morfosintaxe) , Santiago: Sotelo Blanco,	
ILG/RAG, Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego , Santiago de Compostela: ILG/RAG,	
López Taboada, C. e Soto Arias, R., Dicionario de fraseoloxía galega , Vigo: Xerais,	
Méndez Álvarez, M. X., Ortografía da lingua galega , Vigo: Xerais,	
Muñoz Sáa, B., Claro e seguido, 1, 2, 3, 4 , Vigo: Xerais,	
Pena, X. R. e Rosales, M., Manual e exercicios de galego urxente , Vigo: Xerais,	

Regueira, X. L., **Os sons da lingua**, Vigo: Xerais,
Santamarina, A. (dir.), **Dicionario de dicionarios, Versión 3**, A Coruña: Fundación Barrié de la Maza,
Xove Ferreiro, X. (coord.), **Novo dicionario da lingua galega**, Vigo: Obradoiro/Santillana,
VV.AA., **Gran dicionario Xerais da lingua**, Vigo: Xerais,

Enderezos na rede:

<http://www.ogalego.eu/>

<http://ilg.usc.es>

<http://www.consellodacultura.org/arquivos/asg/anosafala.php>

<http://www.realacademiagalega.org/documents/10157/62f973c5-a315-48e8-a899-6bdd22910381>

<http://www.realacademiagalega.org/dicionario/#inicio.do>

<http://www.xunta.es/linguagalega/arquivos/Lexico2-Galicia.pdf>

<http://www.xunta.es/linguagalega/arquivos/Lexico1-Galicia.pdf>

Recomendacións

Otros comentarios

A ficha persoal cos datos e a fotografía pegada debe entregarse nas dúas primeiras semanas de clase.

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación: Desenvolvemento motor

Asignatura	Educación: Desenvolvemento motor			
Código	P02G110V01202			
Titulacion	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 2c
Lengua				
Impartición				
Departamento	Didácticas especiais			
Coordinador/a	Pazos Couto, Jose María			
Profesorado	Pazos Couto, Jose Maria			
Correo-e	chema3@gmail.com			
Web	http://www.portaleducacionfisica.es			
Descripción general	Materia de estudio da motricidade humana con especial incidencia na etapa de 0 a 6 anos. Fundamentos teóricos e recursos prácticos.			

Competencias de titulación

Código

A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensíons cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudiantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia
A8	Coñecer fundamentos de dietética e hixiene infantís. Coñecer fundamentos de atención prematura e as bases e desenvolvimentos que permiten comprender os procesos psicolóxicos, de aprendizaxe e de construcción da personalidade na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudiante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B10	Traballo nun contexto internacional
B11	Habilidades nas relacóns interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade
B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia

Resultados de Formación y Aprendizaje

Coñecer os fundamentos da motricidade humana con especial incidencia na etapa dos 0 a 6 anos	A2 A8 A11	B8 B9 B13 B14 B21
--	-----------------	-------------------------------

Coñecer os fundamentos da expresión corporal do currículo así como as teorías da adquisición e desenvolvemento das aprendizaxes.	A2 A8	B2 B10
Saber utilizar o xogo como recurso didáctico así como deseñar actividades de aprendizaxe baseadas en principios lúdicos.	A1 A2 A11	B1 B2 B7 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B21
Elaborar propostas didácticas que fomenten a percepción e expresión, as habilidades motrices e a creatividade.	A1 A2 A3 A5 A8 A11	B1 B2 B7 B8 B9 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B21
Coñecer e utilizar cancións para promover a educación rítmica	A2 A3	B1 B2 B9 B17
Deseñar actividades encamiñadas ao desenvolvemento das habilidades motrices e potenciar nos nenos e nenas o coñecemento e control do seu corpo e as súas posibilidades motrices e os beneficios que ten sobre a saúde.	A1 A2 A4 A8 A10 A11	B1 B2 B7 B8 B9 B11 B13 B15 B16
Promover a sensibilidade relativa á expresión e a creación.	A2 A11	B8 B9 B11 B12 B13 B14 B16 B17 B18 B21
Ser capaz de desenvolver os hábitos de autonomía persoal e o respeto as normas de convivencia do alumnado.	A2 A4 A5 A10 A11	B2 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B19 B21

Contidos

Tema

Tema 1: Definición de la materia. Campos de Estudio	Parte 1.1. Conceptos básicos Parte 1.2. Modelos explicativos del desarrollo humano 1.2.1. Modelo Madurativo 1.2.2. Modelo Ambientalista 1.2.3. Modelo Interconductual Parte 1.3. Teorías generales del desarrollo y motricidad (Piaget, Wallon, Gesell) Parte 1.4. Desarrollo motor: teorías y modelos Parte 1.5. Breve sinopsis histórica del desarrollo motor Parte 1.6. Modelos europeos (Le Boulch, Da Fonseca) Parte 1.7. Modelos americanos (Cratty, Gallahuer)
Tema 2: Desarrollo humano	Parte 2.1. Conceptos de desarrollo Parte 2.2. Fases del desarrollo humano (reflejos, gateos, marcha, habla...)
Tema 3: Crecimiento y desarrollo físico	Parte 3.1. Conceptos de crecimiento Parte 3.2. Etapas en el crecimiento humano
Tema 4: Desarrollo perceptivo-motor	Parte 4.1. Las tareas motrices habituales. Parte 4.2. Los aspectos perceptivos. Parte 4.3. Percepción de uno mismo. 4.3.1. Aspectos funcionales. Carácter global y segmentario. 4.3.2. Aspectos estructurales. Carácter global y segmentario. Parte 4.4. Percepción del entorno. 4.4.1. Aspectos funcionales (utilización de espacio-tiempo). 4.4.2. Aspectos estructurales (posibilidades de situación del entorno en relación a nosotros en el espacio y en el tiempo. Posibilidades del estado del entorno: Fijo. Estable. Cambiante. 4.4.3. Aspectos temporales: Duración de sucesos. Precisión de sucesos. Reiteración de sucesos. 4.4.4. Aspectos espacio-temporales: Velocidad. Aceleración. Parte 4.4. Actividades y metodología de aplicación.
Tema 5: La psicomotricidad. Aspectos introductorios	Parte 5.1. Concepto de Educación psicomotriz. Parte 5.2. Objetivos de la Educación psicomotriz. Parte 5.3. Acción educativa. Parte 5.4. Origen de la Educación psicomotriz. - Wallon. (Unidad funcional, desarrollo, relación entre trastornos psicomotores y trastornos del comportamiento) - Otros. (Psiconálisis, Ajuriaguerra, Gessell, Dupre, Guilmain.) Parte 5.5. La aproximación psiquiátrica y neuropsiquiátrica (Ajuriaguerra). Parte 5.6. La aproximación psicopedagógica (Picq y Vayer). Parte 5.7. Aproximación científica: el método psicocinético de J. Le Boulch. Parte 5.8. La educación vivenciada de A. Lapierre y B. Aucouturier. Parte 5.9. Educación psicomotora en los países anglofonos. - El modelo perceptivo-motor de Cratty. - El método de Delacato. - El método de educación perceptivo-motórica de Kephart
Tema 6: El esquema corporal. Los ejes corporales	Parte 6.1. Conceptos Parte 6.2. Etapas de elaboración del Esquema Corporal según los autores - Le Boulch - Vayer Parte 6.3. Elementos a desarrollar dentro del Esquema Corporal: - Percepción, conocimiento y control del propio cuerpo. - Topografía corporal e independencia segmentaria. - Educación de las sensaciones. - Proceso de lateralización. Parte 6.4. Educación de la actitud. - Tono muscular. - Postura, equilibrio y actitud. Parte 6.5. Educación de la respiración. - Conceptos. - Formas de trabajo. Parte 6.6 Educación de la relajación. - Conceptos. - Formas de trabajo.
Tema 7: El niño y el mundo que le rodea	Parte 7.1. Aspectos psicosociales del niño de 0 a 6 años Parte 7.2. El mundo escolar de los 0 a 6 años

Tema 8: El desarrollo motor y el diálogo corporal	Parte 8.1. Introducción Parte 8.2. Habilidades, destrezas y tareas motrices - Concepto: - La habilidad motriz- Clasificaciones - La destreza - Características - La tarea motriz - Análisis de las tareas motrices - Según FAMOSE: . Naturaleza . Estructura - Según BAÑUELOS: - Complejidad: atendiendo a la relación con los mecanismos de percepción, decisión y ejecución y control. Parte 8.3. Clasificación de las tareas motrices Parte 8.4. Actividades para su desarrollo La carrera La cuadrupedia La reptación La trepa El salto El deslizamiento El giro El pase El lanzamiento Los transportes La recepción
Tema 10: Las intervenciones didácticas	Parte 10.1. Aspectos introductorios al diseño de sesiones de motricidad en educación infantil Parte 10.2. Medios, materiales y recursos para el diseño de tareas y sesiones de motricidad infantil.
Tema 9: La reeducación psicomotriz	Parte 9.1. Concepto y finalidades Parte 9.2. La reeducación psicomotriz desde el refuerzo educativo o la adaptación curricular

Planificación	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	10	15	25
Traballos de aula	10	15	25
Debates	5	7.5	12.5
Presentacíons/exposicións	15	22.5	37.5
Prácticas de laboratorio	10	15	25
Eventos docentes e/ou divulgativos	4	6	10
Probas de tipo test	2	3	5
Traballos e proxectos	5	5	10

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	Descripción
Sesión maxistral	Sesión maxistral dos contidos da materia pero en determinados momentos incluindo estratexias de resolución de problemas ou descubrimiento guiado.
Traballos de aula	Traballos na aula en relación a casos prácticos vinculados aos contidos dos temas
Debates	Debates en pequenos grupos sobre os contidos ou casos prácticos propostos
Presentacíons/exposicións	Exposicións prácticas de sesións
S	
Prácticas de laboratorio	Realización de prácticas de laboratorio vinculadas aos contidos da materia
Eventos docentes e/ou divulgativos	Asistencia a congresos, charlas e eventos vinculados a materia

Atención personalizada	
Metodologías	Descripción
Sesión maxistral	Os debates, presentacíons e sesións maxistrais estarán orientadas cara a participación do alumnado e o descubrimiento guiado así como a resolución de problemas, dende unha perspectiva constructivista da aprendizaxe.

Presentacións/exposicións Os debates, presentacións e sesións maxistrais estarán orientadas cara a participación do alumnado e o descubrimento guiado así como a resolución de problemas, dende unha perspectiva constructivista da aprendizaxe.

Debates Os debates, presentacións e sesións maxistrais estarán orientadas cara a participación do alumnado e o descubrimento guiado así como a resolución de problemas, dende unha perspectiva constructivista da aprendizaxe.

Avaliación

	Descripción	Calificación
Probas de tipo test	Exame tipo test dos contidos teóricos da materia	50
Traballos e proxectos	Traballo vinculado a parte práctica da materia	50

Otros comentarios sobre la Evaluación

Haberá a modalidade de avaliação continua, na que a asistencia é obligatoria

Tamén haberá a modalidade estandar, na que o traballo e proxecto se corresponderá con unha exposición práctica, demostración de competencia motriz e presentación de traballos de campo.

Bibliografía. Fontes de información

GIL, P. (2003), **Desarrollo psicomotor en Educación Infantil**, 1ª,

RUIZ PÉREZ, L. (1987), **Desarrollo motor y actividades físicas**, 1ª,

LE BOULCH, J. (1979), **La Educación por el movimiento en la edad escolar**,

FAMOSE, J. (1992)., **Aprendizaje Motor y dificultad de la tarea**, 1ª,

VV.AA., www.efdeportes.com,

Roberto Barcala, www.portaleducacionfisica.es,

Duch, L. y Melich, J., **ESCENARIOS DE LA CORPOREIDAD (ANTROPOLOGIA DE LA VIDA COTIDIANA 2 /1)**, 2005,

AUCOUTURIER BARNARD, **LOS FANTASMAS DE ACCION Y LA PRACTICA PSICOMOTRIZ**, 2004,

Recomendacións

Asignaturas que continúan el temario

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104

Asignaturas que se recomienda cursar simultáneamente

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil/P02G110V01205

Psicoloxía: Psicoloxía do desenvolvemento de 0-6 anos/P02G110V01104

Psicoloxía: Fundamentos psicológicos da intervención temperá/P02G110V01304

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación: Organización do centro escolar

Asignatura	Educación: Organización do centro escolar			
Código	P02G110V01203			
Titulacion	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 2c
Lengua				
Impartición				
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a				
Profesorado				
Correo-e				
Web				
Descripción general	Esta materia forma parte do módulo 5 "Organización do espazo escolar, materiais e habilidades docentes" de carácter básico, con 6 créditos ECTS. Está ubicada en 1º curso, no segundo cuatrimestre. Pretende proporcionar aos estudiantes os coñecementos científicos e as técnicas necesarias para reflexionar sobre os distintos aspectos e ámbitos da Organización Escolar, coa finalidade de poder reflectilos nunha realidade concreta, é dicir, nun centro da nosa Comunidade Autónoma. Intenta, tanto pola actualidade dos contidos como polos ámbitos que abrangue, espertar os intereses dos estudiantes polos aspectos que tradicionalmente non se trataban nos currículos académicos.			

Competencias de titulación

Código

A1	Coñecer os obxectivos, contidos curriculares e criterios de avaliación da Educación Infantil
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensíons cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A3	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade que atendan ás singulares necesidades educativas dos estudiantes, á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacíons de aprendizaxe de lingua en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A9	Coñecer a organización das escolas de educación infantil e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Asumir que o exercicio da función docente debe perfeccionarse e adaptarse aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudiante e co conxunto das familias
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións interpersoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B13	Razoamento crítico
B14	Compromiso ético
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións
B17	Creatividade

B18	Lideranza
B19	Coñecemento doutras culturas e costumes
B20	Iniciativa e espírito emprendedor
B21	Motivación pola calidade
B22	Sensibilidade por temas ambientais

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje
Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e lexislativos da actividade educativa e situar a escola no sistema educativo español, no contexto euroíopeo e internacional	A1 B1 A9 B2 A11 B6 A12 B7 B8 B9 B12 B18 B20 B21
Coñecer a lexislación que regula as Escolas de Educación Infantil, a súa estrutura e os modelos de organización do espazo.	A1 B1 A3 B6 A9 B8 B13 B21
Planificación das secuencias de aprendizaxe e organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo	A1 B1 A2 B2 A3 B6 A4 B7 A5 B8 A7 B9 A9 B11 A11 B12 A12 B17 B18 B21
Comprender que a dinámica diaria en Educación Infantil é cambiante en función de cada estudiante, grupo e situación e saber ser flexibles no ejercicio da función docente.	A1 B1 A9 B2 A11 B6 A12 B7 B8 B12 B16 B18 B20 B21
Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade no contorno escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso harmónico e integral dos estudiantes.	A1 B1 A3 B2 A4 B6 A5 B7 A9 B8 A11 B9 A12 B12 B13 B16 B17 B18 B22
Saber traballar en equipo con outros profesionais e colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno, coa finalidade de planificar secuencias de aprendizaxe e organizar situacións de traballo, na aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 anos e 3-6 anos.	A1 B1 A2 B2 A3 B6 A4 B7 A9 B8 A11 B9 A12 B17 B18 B21

Ter unha imaxe realista de si mesmo, actuar conforme ás propias conviccións, asumir responsabilidades, tomar decisións e relativizar as posibles frustracións.	A1 A9 A10 A11 A12 B9 B13 B14 B17 B18 B20 B21	B1 B2 B6 B7 B8 B13 B14 B17 B18 B20 B21
Tomar conciencia da complexidade dos procesos educativos en xeral e dos procesos de ensinanza-aprendizaxe, nas etapas obligatorias do sistema educativo.	A1 A2 A3 A4 A5 A9 A11 A12	B1 B2 B6 B7 B8 B9 B17 B18 B21
Analizar e aplicar distintas estratexias metodolóxicas para organizar os espazos, materiais e tempos, en función dos diferentes modelos didácticos e das características e peculiaridades do alumnado.	A1 A2 A3 A5 A6 A7 A9 A11 A12	B1 B2 B5 B6 B7 B8 B9 B11 B13 B14 B15 B17 B18 B21
Coñecer experiencias internacionais e exemplos de experiencias innovadoras en Educación Infantil para aplicalas na aula.	A1 A9 A11 A12	B1 B2 B12 B17 B18 B19 B21
Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro, atendendo os criterios de control de calidade.	A1 A3 A9 A11 A12	B1 B2 B7 B8 B9 B13 B17 B18 B21

Contidos

Tema

1.- FUNDAMENTACIÓN CONCEPTUAL	1.1.- A Organización Escolar.	1.2.- O centro como unidade organizativa:
2.- SUBSISTEMA MBIENTAL/CONTEXTUAL	funcións directivas, de xestión pedagólica e administración.	1.3.- O centro e a comunidade educativa.
3.- SUBSISTEMA DE PLANIFICACIÓN	2.1.- A estrutura do sistema escolar.	3.1.- Plan do centro.
4.- SUBSISTEMA ESTRUCTURAL.	3.2.- O centro como unidade organizativa: funcións directivas,	de xestión pedagólica e administración escolar: características e nivais.
5.- SUBSISTEMA RELACIONAL.	4.1.- Organización do alumnado, profesorado, recursos, espazos, horarios e actividades.	4.2.- Os proxectos de dirección.
6.- SUBSISTEMA DE DIRECCIÓN E LIDERAZGO.	5.1.- A participación nos centros educativos.	5.2.- O clima organizativo.
7.- SUBSISTEMA DE CAMBIO / DESENVOLVEMENTO ORGANIZATIVO.	5.3.- A cultura organizativa.	5.4.- O conflito nas organizacións educativas.
	6.1.- A dirección nas organizacións educativas.	6.2.- Os proxectos de dirección.
	6.3.- Da dirección ao liderazgo.	7.1.- Avaliación de centros.
	7.3.- Referencia de modelos e dos elementos estudiados, aplicados aos centros de Educación Infantil.	7.2.- Análise de experiencias de organización.

8.- ORGANIZACIÓN ESCOLAR DIFERENCIADA. 9.- A ORGANIZACIÓN ESCOLAR NO PRACTICUM. 8.1.- Análise de experiencias de organización. 8.2.- Referencia de modelos e de elementos estudiados nos centros de Educación Infantil. 9.1.- Aportacións da Organización Escolar ao Practicum.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Actividades introductorias	1	0	1
Estudo de casos/análises de situacóns	8	24	32
Proxectos	8	24	32
Titoría en grupo	6	6	12
Sesión maxistral	14	28	42
Probas de resposta curta	2	2	4
Cartafol/dossier	9	18	27

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descripción
Actividades introductorias	Esta sesión servirá para presentarlles a materia aos estudiantes: competencias, contidos, planificación, metodoloxía, atención personalizada, avaliación e bibliografía.
Estudo de casos/análises de situacóns	Análise intensiva e completa dun feito, problema ou suceso real, coa finalidade de coñecelos, interpretalos, resolvélos, xerar hipóteses, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, facer un diagnóstico dos mesmos e, en ocasións, entrenarse nos posibles procedementos alternativos de solución.
Proxectos	Mediante esta metodoloxía, os estudiantes levarán a cabo a realización dun proxecto nun tipo determinado, para resolver un problema ou abordar unha tarefa mediante a planificación, deseño e realización dunha serie de actividades. Todo isto a partir do desenvolvemento e aplicación das aprendizaxes adquiridas e do emprego efectivo de recursos.
Titoría en grupo	A través das titorías, o profesor facilitará e orientará aos estudiantes no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensóns que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...).
Sesión maxistral	Presentación estructurada dos temas, coa finalidade de facilitar información organizada, seguindo os criterios adecuados á finalidade dos mesmos. Guión facilitador e a correspondente exposición verbal, por parte do profesor, dos contidos da Organización Escolar.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Estudo de casos/análises de situacóns	Durante a realización das metodoloxías de Titoría, Estudo de casos e Realización de proxectos ao igual que durante a realización de Portafolios/Dossieres e Traballos e Proxectos, é dicir, durante o tempo no que se realicen estas actividades, prestarse a atención axeitada aos estudiantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas, referidas á materia de Organización do Centro Escolar.
Proxectos	Durante a realización das metodoloxías de Titoría, Estudo de casos e Realización de proxectos ao igual que durante a realización de Portafolios/Dossieres e Traballos e Proxectos, é dicir, durante o tempo no que se realicen estas actividades, prestarse a atención axeitada aos estudiantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas, referidas á materia de Organización do Centro Escolar.
Titoría en grupo	Durante a realización das metodoloxías de Titoría, Estudo de casos e Realización de proxectos ao igual que durante a realización de Portafolios/Dossieres e Traballos e Proxectos, é dicir, durante o tempo no que se realicen estas actividades, prestarse a atención axeitada aos estudiantes co obxecto de atender e resolver as súas dúbidas, referidas á materia de Organización do Centro Escolar.

Pruebas

Pruebas	Descripción
Cartafol/dossier	

Avaliación

Descripción	Calificación

Estudo de casos/análises de situacións	A consecución das competencias explorarase a través de diversas estratexias: 1. Calidade das contribucións e participação dos estudiantes na realización dos casos estudiados. 2. Polos traballos relacionados co contido do caso. 3. Polas presentacións orais realizadas e a súa adaptación á audiencia...	10
As estratexias de exploración poden ser variadas: observación, rexistros de dobre entrada, cumplimentación de checklists con ítems para cada unha das competencias e obxectivos de aprendizaxe pretendidos, indicadores da súa adquisición ou calquera tipo de escala avaliativa que sea obxectiva. A variedade de instrumentos e de métodos é extensa: portafolio, diarios, mapas conceptuais, autoavalíação, etc.		
Proxectos	A avaliación céntrase na realización do proxecto en si. Os estudiantes deben: * Entregar por equipo o informe escrito do proxecto. * Expoñer e presentar en equipo o proxecto, ante o profesor e os compañeiros e compañeiras. * Debater e expoñer individualmente ante o profesor, unha presentación do proxecto.	20%
A avaliación terá en conta o coñecemento acreditado por cada estudiante individualmente, no que respecta ao proxecto e aos contidos académicos da Organización Escolar.		
Tutoría en grupo	Durante a realización das tutorías en grupo, atenderase ao estudiante na súa aprendizaxe segundo os seus perfís diferenciados e individualizados. No seu desenvolvemento realizarase unha avaliación continua e formativa, empregando procedementos de: observación (rexistros, listas de control, etc).	10%
Sesión magistral	Avaliar as actividades e tarefas realizadas durante a súa execución. Utilizaranse procedementos de: 1. Preguntas intercaladas durante o desenvolvemento da lección. 2. Técnicas de autoavalíapción. 3. Informes sobre actividades realizadas.	10%
Probas de resposta curta	A través destas probas preténdese constatar a precisión conceptual e terminolóxica dos aspectos relativos á Organización Escolar. Neste tipo de exames, cada pregunta curta ten unha puntuación individual. A suma destas preguntas reflicte a puntuación do exame. Para aprobar é necesario obter, alomenos, o 80% de dita puntuación.	40
Cartafol/dossier	O portafolios consiste nunha recompilación da información estruturada, sobre os contidos traballados en proxectos e estudos de casos.	10

Otros comentarios sobre la Evaluación

Bibliografía. Fontes de información

- M. A. Zabalza Beraza (Dir), **A Educación Infantil en Galicia**, 1998,
C. Grau Rubio, **Educación Especial. De la integración escolar a la escuela inclusiva**, 1998,
A. Cid Sabucedo, **El clima escolar**, 2002,
J. Gimeno Sacristán, **El sistema educativo. Una mirada crítica.**, 2004,
M. A. Zabalza Beraza, **La calidad de la educación infantil**, 2005,
A. I. Pérez Gómez, **La cultura escolar en la sociedad neoliberal**, 1998,
L. Selmi e A. Turrina, **La escuela infantil a los tres años**, 1998,
L. Selmi e A. Turrina, **La escuela infantil a los cinco años**, 1998,
L. Selmi e A. Turrina, **La escuela infantil a los cuatro años**, 1998,
I. Cantón Mayo, **Las organizaciones escolares: hacia nuevos modelos**, 2000,
A. Cid Sabucedo, **Los proyectos de dirección**, 2000,
A. Cid Sabucedo, **Macroorganización Escolar. El sistema educativo, estrutura e características**, 1996,
Mª L. García Rodríguez, **Organización de la educación infantil**, 1996,
M. Lorenzo, **Organización Escolar. La construcción de la escuela como organización**, 1995,
Mª T. González González ((Coord.), **Organización y gestión de centros escolares**, 2003,
A. Cid Sabucedo, **Practicum I: Prácticas de Observación e de Investigación**, 1996,

Recomendacións

Otros comentarios

Ao tratar cada tema e segundo proceda, facilitarase a lexislación e a bibliografía específica ao respecto.

Tendo en conta que os contidos desta materia son obxecto constante de opinións, comentarios, debates e decisións desde os ámbitos político, administrativo, económico e social; sería conveniente para poder estar ao día, a lectura entre outras das seguintes revistas:

- * Comunidad Escolar (<http://comunidad-escolar.pntic.mec.es/854/portada.html>).
  - * Participación Educativa (http://www.educacion.es/cesces/revista/presentacion_revista.htm).
  - * Algúns xornais ou Periódicos profesionais de Educación como a Revista Escuela (Escuela Española)...
-

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación

Asignatura	Educación: Teoría e institucións contemporáneas da educación			
Código	P02G110V01204			
Titulacion	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS	Seleccione	Curso	Cuatrimestre
	6	FB	1	2c
Lengua	Castelán			
Impartición	Galego			
Departamento	Análise e intervención psicosocioeducativa			
Coordinador/a	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Profesorado	Soto Carballo, Jorge Genaro			
Correo-e	hesoto@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/hesoto			
Descripción general	<p>A materia Teoría e Institucións Contemporáneas de Educación persigue que os alumnos e alumnas adquieran unha visión de conxunto dos principais fenómenos e problemas educativos referidos ó seu quefacer profesional, de xeito que poidan chegar a contempla-los procesos educativos como accións e feitos humanos que actúan coherentemente nun sistema social; permitindo ós estudiantes analizar, relacionar e sintetiza-los distintos elementos que constitúen estes procesos. Desde esta perspectiva abórdase o estudio das bases fundamentais que fan posible a existencia dos fenómenos educativos: como actúan eses elementos dentro dunha cultura concreta, de que forma se relacionan dentro do sistema educativo, como evolucionan no transcurso do tempo, que mecanismos se poñen en funcionamento ó operar dun determinado xeito, en que sentido se pode afirmar que producen educación, etc.</p> <p>Os elementos que configuran o estudio teórico e institucional da educación, non poden ser tratados como se estiveran illados, independentemente das estructuras -humanas, físicas ou sociais- de que forman parte, senón dun xeito integrado. O que se persigue nesta materia, é que o alumno saiba interpretar ó final de curso a realidade educativa nas súas dimensións fundamentais; que desenvolva a razón e o sentido crítico ó estudia-la actividade escolar e outros procesos educativos; que saiba intervir pedagoxicamente sobre esa realidade e ter claro cal é o seu papel como maestro.</p>			

Competencias de titulación

Código

A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demás. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia
A11	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela nos estudiantes
A12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación infantil e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B5	Coñecemento de informática
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións inter persoais
B13	Razoamento crítico
B15	Aprendizaxe autónoma
B21	Motivación pola calidade

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia

Resultados de Formación
y Aprendizaje

1. Analizar, comprender y evaluar la educación como hecho y como acción-intervención desde los marcos teóricos que nos proporcionan distintas teorías contemporáneas de la educación.	A12	B1 B2 B3 B6 B9 B13 B21
2.- Analizar la evolución histórica de las instituciones educativas formales y no formales teniendo en cuenta los condicionamientos sociales, políticos y normativos.	A12	B1 B5 B6 B9 B11 B13 B15
3. Desarrollar un conocimiento reflexivo y crítico de la educación que permita comprender la complejidad del proceso educativo.	A5	B1 B3 B5 B6 B11 B13 B21
4.- Valorar la acción educativa del maestro de educación infantil como un proceso de intervención profesional, lo que supone explicar, justificar y generar pedagógicamente su intervención	A11 A12	B1 B3 B5 B6 B7 B8 B9

Contidos

Tema

1.-O concepto de educación	1.1. A educación como fenómeno social 1.2 O educador: O profesor como educador profesional:delimitación do ámbito propio de actuación. Preparación específica. Compromiso de actualización.O educador: Uns certos dereitos sociais. Autonomía na acción. Compromiso deontológico. As funcións docentes. A personalidade do profesorado. Patoloxía da profesión docente
2.- Principios de Educación	2. Os principios de educación. 2.1 O educando. O individuo como suxeto da acción.Motivación e necesidades educativas.O desenvolvemento cognitivo.O educando: O desenvolvemento social. O desenvolvemento moral. Os estilos de aprendizaxe. O autoconcepto como dimensión personal. 3.2 A educación en valores
3. Institucións educativas formais e non formais	3.1.Evolución histórica e novas perspectivas do Sistema Escolar. A escola de onte. Orixes e evolución histórica da Educación Escolar. A escola d noso tempo. O sistema educativo español actual. A escola do futuro . Novos plantexamentos educativos formais 3.2. A educación non formal. Orixes e evolución da Educación non formal. Áreas de actuación e axentes da Educación non formal. Os métodos e medios da Educación non formal. A familia de hoxe en día. Familia e sociedade. A educación familiar. A comunidade educativa.Os escenarios da educación: Espazos formais,non formais e informais. A educación non formal.
4. Teorías Contemporáneas da educación	Rousseau e a orixe do naturalismo. O ideal rousseauiano. A Escola Nova e a Escola Moderna.Teorías e métodos. As Teorías Marxistas. As Teorías antiautoritarias. A Educación Personalista. Teorías e modelos. O Modelo Crítico. O enfoque comunicativo. O modelo da reproducción social.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Traballos de aula	15	30	45
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	7.5	11.25	18.75
Prácticas autónomas a través de TIC	0	10	10
Sesión maxistral	30	45	75

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente	
	Descripción
Traballos de aula	Os traballos de aula (traballos monográficos) terán como cometido a iniciación á investigación. Estes traballos versarán sobre unha temática previamente aportada polo profesor e relacionada coas temáticas dos bloques de contido.
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O profesor ofertará ó alumnado unha escolexma de textos. O alumno pola súa banda elixirá entre os textos ofertados. Consistirá nun análise crítico-reflexivo relacionado con as temáticas traballadas dentro dos contidos. Asimismo dentro da resolución de problemas e/ou exercicios abordarase a visualización de vídeos susceptibles de enriquecer a materia e complemetaria á información e os contados que se desenvolvan nas clases.
Prácticas autónomas a través de TIC	Os alumnos pola súa banda, coa oportuna orientación do profesor, afondarán en cuestións concretas que non foran abordadas máis que dun xeito moi xenérico na exposición deste e que sexan susceptibles de tratamiento de estudio recorrido ós soportes documentais e bibliográficos pertinentes. O alumno realizará procura documentais e bibliográficas para a maior comprensión dos bloques de contido. Neste sentido, apoiarse nas fontes e bases de datos especializadas tanto da biblioteca da nosa universidade como doutras fontes atopadas a través de internet.
Sesión maxistral	As leccións que conforman o temario desta materia serán elaborados e presentados de maneira expositiva ó grupo de clase polo profesor. O profesor centrará a súa exposición, preferentemente, nos aspectos nucleares de cada unidade didáctica, procurando ofrecer de maneira condensada a información esencial que posibilite obter unha visión panorámica ou de síntese de cada tema, delimitando os conceptos, as ideas e os argumentos nel implicados e imbricándose cos demais do programa a fin de lograr unha integración dos módulos de contido e dos aspectos estructurais que conforman o corpus cognitivo da materia.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Traballos de aula	A atención personalizada ten por obxectivo facer o seguimento da evolución do alumno e apoiar o seu traballo dentro da asignatura. O profesor abordará aqueles aspectos que precisen de reforzo, asesoramente e guía para que o alumno acade os obxectivos marcados para esta materia.

Avaliación

	Descripción	Calificación
Traballos de aula	O traballo monográfico consiste na investigación sobre aspectos relevantes da educación infantil. Serán avaliados tendo en conta a calidade das aportacións, o seu formato axustado ós estándares científicos o mesmo que as exposicións monográficas que serán avaliadas tendo en conta a capacidade expositiva diante da clase, o contido e a preparación dos materiais pertinentes de aportar calidade a á materia	20%
Resolución de problemas e/ou exercicios de forma autónoma	O profesor propondrá traballos sobre contidos específicos (dossier) que aporten actualidade, reflexión crítica ás temáticas traballadas nas clases. Trátase, mediante o traballo personal e reflexivo, de afondar nos eidos da labor educativa que máis valor teñen no seu quefacer profesional futuro	10
Sesión maxistral	As sesións maxistras serán avaliadas mediante unha proba. Dita proba avaliará as competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en función dos coñecementos que teñen sobre a materia.	70 %

Otros comentarios sobre la Evaluación

A cualificación final da disciplina resultará da integración das distintas notas. Deberán ser superadas todas as partes para poder obter unha calificación positiva. O alumno que non realice todas as actividades de evaluación obterá unha cualificación final de SUSPENSO. En Xullo avaliarase mediante un exercicio escrito, a entrega dun traballo monográfico e o dossier feito na clase.

Bibliografía. Fontes de información

□ CARREÑO, M (edit.)(2000): **Teorías e Instituciones contemporáneas de educación.** Madrid, Síntesis Educación.

□ FAURE, E. (1981): **Aprender a ser.** Madrid, Alianza Universidad

□ SANCHIDRIÁN, C. (2010): **Historia y Perspectiva actual de la Educación Infantil.** Barcelona, Edit. Graó.

Os alumnos débense afacer a ler revistas e prensa profesional sobre educación, problemas do profesorado, ensino e cultura escolar.

Especialmente, recoméndase a lectura habitual de Revista Bordón, Revista de Educación, Cuadernos de Pedagogía, Comunidad Escolar, Magisterio Español. En todas estas publicaciones pójese atopar, ademais, unha rica información sobre a Lexislación educativa.

- ALDECOA, J. (1990): Historia de una maestra. Anagrama, Barcelona.
- APPLE, M. W. (1987): Educación y poder. MEC, Madrid.
- AVANZINI, G. (1979): La pedagogía en el siglo XX. Narcea, Madrid.
- CARR, W. (1990): Hacia una ciencia crítica de la educación. Laertes, Barcelona.
- CASTILLEJO BRULL, J.L. (1985): Nuevas perspectivas en las ciencias de la educación. Anaya, Madrid.
- COOMBS, P.H. (1985): La crisis mundial de la educación. Perspectivas actuales. Santillana, Madrid.
- CHARLOT, B. (1985): Educación, cultura e ideología. Anaya, Madrid.
- DIENELET, K. (1980): Antropología pedagógica. Aguilar, Madrid.
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1990): La cara oculta de la escuela. Espasa editores, Madrid.
- FLECHA, R. (1990): La nueva desigualdad cultural. El Roure, Madrid.
- SARRAMONA, J., COLOM, A. J. y VAZQUEZ, G. (1998). Educación no formal, Barcelona, Ariel.

Recomendaciones

DATOS IDENTIFICATIVOS

Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil

Asignatura	Psicoloxía: Psicoloxía da educación: Procesos de aprendizaxe infantil			
Código	P02G110V01205			
Titulacion	Grao en Educación Infantil			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Seleccione FB	Curso 1	Cuatrimestre 2c
Lengua Impartición				
Departamento	Psicoloxía evolutiva e comunicación			
Coordinador/a	Dosil Diaz, Joaquin			
Profesorado	Dosil Diaz, Joaquin			
Correo-e	jdosil@uvigo.es			
Web				
Descripción general	Esta materia proporciona ao futuro docente un coñecemento detallado sobre o proceso de aprendizaxe dos seus alumnos/as e a forma de melloralo mediante procedementos de instrución axeitados.			

Competencias de titulación

Código	
A2	Promover e facilitar as aprendizaxes na primeira infancia, desde unha perspectiva globalizadora e integradora das diferentes dimensíons cognitiva, emocional, psicomotora e volitiva
A4	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela e abordar a resolución pacífica de conflitos. Saber observar sistematicamente contextos de aprendizaxe e convivencia e saber reflexionar sobre eles
A5	Reflexionar en grupo sobre a aceptación de normas e o respecto aos demais. Promover a autonomía e a singularidade de cada estudiante como factores de educación das emocións, os sentimientos e os valores na primeira infancia
A6	Coñecer a evolución da linguaxe na primeira infancia, saber identificar posibles disfuncións e velar pola súa correcta evolución. Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e multilingües. Expresarse oralmente e por escrito e dominar o uso de diferentes técnicas de expresión
A7	Coñecer as implicacións educativas das tecnoloxías da información e a comunicación e, en particular, da televisión na primeira infancia
A10	Actuar como orientador de pais e nais en relación coa educación familiar no período 0-6 e dominar habilidades sociais no trato e relación coa familia de cada estudiante e co conxunto das familias
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Capacidade de organización e planificación
B3	Comunicación oral e escrita
B6	Capacidade de xestión da información
B7	Resolución de problemas
B8	Toma de decisións
B9	Traballo en equipo
B11	Habilidades nas relacións inter persoais
B12	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
B15	Aprendizaxe autónoma
B16	Adaptación a novas situacións

Competencias de materia

Resultados previstos en la materia	Resultados de Formación y Aprendizaje
Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudiantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe.	A4 B1 B2 B8 B12
Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 0-6 no contexto familiar, social e escolar.	A4 B1 B2
Coñecer os procesos de interacción e comunicación na aula de infantil.	A2 B1

Promover o traballo cooperativo e o traballo autónomo que permita deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe con otros docentes e profesionais.	A2 A7 A10	B6 B7 B8 B9 B11
Coñecer e aplicar metodoloxías e técnicas básicas de investigación en psicoloxía da educación.	A10	B2 B8 B15 B16
Crear e manter lazos de comunicación coa familia para incidir eficazmente no proceso educativo.	A10	B11 B16
Coñecer as propostas e desenvolvimentos actuais baseados na aprendizaxe de competencias.	A2	B1 B2
Deseñar e materializar espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade.		B11
Promover no grupo a aceptación de normas e o respecto aos demais.	A5	B11
Coñecer, deseñar e aplicar técnicas para identificar disfuncións na aprendizaxe.	A6	B1 B7 B8
Coñecer e deseñar situacóns de aprendizaxe susceptibles de optimizar: o desenvolvemento de aspectos perceptivo-motrices; a linguaxe oral receptiva e expresiva; unha autoestima positiva e equilibrio emocional.	A2 A4 A5 A6	B3 B11

Contidos

Tema

1.Paradigmas e concepcións teóricas sobre a aprendizaxe e a aprendizaxe escolar.	Contribucións do condutismo á explicación dos procesos de aprendizaxe. Aprendizaxe por observación: a teoría social cognitiva. Aportacións do procesamiento da información A teoría sociocultural de Vygotsky. A teoría de Bruner e a construcción do coñecemento A teoría da aprendizaxe significativa de Ausubel. A concepción construtivista da aprendizaxe escolar.
2. Contextos e factores condicionantes da aprendizaxe na idade infantil.	Ámbitos educativos nas sociedades desenvolvidas. O contexto familiar. Funcións psicolóxicas e educadoras da familia. A interacción familia-escola. Programas de formación de pais. O contexto escolar. Características das prácticas educativas escolares. Factores persoais, contextuais e relacionais que favorecen a apredizaxe na escola. O profesor/a: elemento clave da aprendizaxe dos alumnos/as. O alumno/a: axente, protagonista e responsable da aprendizaxe. Os contidos. Outros ámbitos educativos. Os mass media como instrumentos educativos.
3.Procesos de aprendizaxe na idade infantil.	Natureza, estrutura e formulacións teóricas sobre a intelixencia. Procesos e estratexias cognitivas e metacognitivas. Implicacións na aprendizaxe escolar. Avaliación e mellora das habilidades cognitivas.
4.Procesos afectivos e motivación académica na idade infantil.	Autoconcepto: formación e relación co rendemento académico. Emocións e aprendizaxe escolar. A motivación do estudiante e a aprendizaxe escolar. Estratexias motivacionais.
5.Interacción alumno-alumno e profesor-alumno na educación infantil.	Estilos de ensino e efectividade docente. Relacións profesor-alumno: representacións, expectativas e interacción. A mediación instrucional. Interacción entre alumnos e aprendizaxe escolar.
6.TICs e aprendizaxe na etapa infantil.	O uso das TICs e a aprendizaxe escolar. O uso das TICs e a instrucción.
7. Métodos e procedementos de investigación en Psicoloxía da Educación.	Importancia da investigación nesta disciplina. Métodos de investigación Técnicas de investigación.

Planificación

	Horas en clase	Horas fuera de clase	Horas totales
Sesión maxistral	10	0	10
Presentacións/exposicións	10	20	30
Debates	25	50	75
Probas de tipo test	10	25	35

*Los datos que aparecen en la tabla de planificación son de carácter orientativo, considerando la heterogeneidad de alumnado

Metodoloxía docente

	Descripción
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudio, bases teóricas e/ou directoras dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudiante.

Presentacións/exposicións Exposición, por grupos, diante do grupo mediano, e despois por escrito ao profesor, dos resultados da valoración de tres alumnos/as de educación infantil (3, 4 e 5 años), utilizando probas adaptadas a este alumnado co obxecto de detectar posibles causas das dificultades de aprendizaxe que poida manifestar un alumno/a e actuar en consecuencia.

Debates Defensa de un tema en grupos de 4 ou 5 alumnos diante de outro grupo, coa avaliacion dos demais compañeiros.

Atención personalizada

Metodologías	Descripción
Sesión maxistral	Completando a tutoría en grupo, na tutoría individual asesorarase ao alumnado en todos aqueles aspectos nos que lle xurdan dúbidas ao desenvolver o traballo individual. Proporáselle que leve un cartafol do seu traballo persoal que será revisado tanto na tutoría en grupo como na individual.
Presentacións/exposicións	Completando a tutoría en grupo, na tutoría individual asesorarase ao alumnado en todos aqueles aspectos nos que lle xurdan dúbidas ao desenvolver o traballo individual. Proporáselle que leve un cartafol do seu traballo persoal que será revisado tanto na tutoría en grupo como na individual.
Debates	Completando a tutoría en grupo, na tutoría individual asesorarase ao alumnado en todos aqueles aspectos nos que lle xurdan dúbidas ao desenvolver o traballo individual. Proporáselle que leve un cartafol do seu traballo persoal que será revisado tanto na tutoría en grupo como na individual.

Pruebas

Pruebas	Descripción
Probas de tipo test	

Avaluación

	Descripción	Calificación
Sesión maxistral	material básico da materia	20
Presentacións/exposicións	traballos a presentar sobre temas prácticos	30
Debates	competición de debate entre grupos, coa calificación por equipo e por resultado na competición	30
Probas de tipo test	proba tipo test con tres alternativas de respuesta	20

Otros comentarios sobre la Evaluación

Bibliografía. Fontes de información

- Alonso, J. (1997). *Motivar para el aprendizaje*. Barcelona: Edebé.
- Ausubel, D. P., Novak, J. D. y Hanesian, H. (1991). *Psicología educativa. Un punto de vista cognoscitivo*. México: Trillas.
- Ia Educación. Barcelona: Boixareu Universitaria.
- Beltrán, J., Moraleda, M., Alcañiz, E., G. Calleja, F. y Santiuste, V. (1995). *Psicología de Biblioteca de Aula*.
- Coll, C., Palacios, J. y Marchesi, A. (Comps.) (1994). *Desarrollo psicológico y educación: Vol. II. Psicología de la Educación* (Octava reimpresión). Madrid: Alianza.
- Corral, A. Gutiérrez, F. y Herranz, P. (comp.) (1997). *Psicología Evolutiva*, Vol. 1. Madrid: UNED.
- Craig, G.J. (1997). *Desarrollo Psicológico* (7th ed.). México: Prentice-hall Hispanoamericana.
- Delval, J. (1994). *El desarrollo humano*. Madrid: Siglo XXI.
- González, A.M. Psicología del desarrollo hoy (Vol. 1 y 2). Madrid: McGraw-Hill.
- Martín, C. (1999). *Psicología del desarrollo y de la educación en la edad escolar*. Madrid: Librería pedagógica.
- Moraleda, M. (1992). (Coord.). *Psicología en Desarrollo Humano. Estudio del Ciclo Vital/Triánes*, M.V. (Coord.)

Recomendacións